

TBC Kredit MMC

31 dekabr 2014-cü il tarixinə

**Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına
Uyğun Maliyyə Hesabatları və Müstəqil
Auditorun Hesabatı**

MÜNDƏRİCAT

MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI

MALİYYƏ HESABATLARI

Maliyyə Vəziyyəti Haqqında Hesabat.....	1
Mənfəət və ya Zərər və Sair Məcmu Gəlir Haqqında Hesabat.....	2
Kapitalda Dəyişikliklər Haqqında Hesabat.....	3
Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti Haqqında Hesabat.....	4

Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

1 Giriş.....	5
2 Şirkətin Əməliyyat Mühiti.....	5
3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi.....	6
4 Uçot Siyasətinin Tətbiqi Zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr.....	12
5 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi.....	13
6 Yeni Uçot Qaydaları.....	13
7 Pul Vəsaitləri və Onların Ekvivalentləri.....	15
8 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar.....	16
9 Binalar, Avadanlıqlar və Qeyri-Maddi Aktivlər.....	21
10 Sair Aktivlər.....	22
11 İnvestisiya Mülkiyyəti.....	22
12 Digər Banklara Ödəniləcək Vəsaitlər.....	22
13 Müddətli Borc Öhdəlikləri.....	23
14 Korporativ İstiqrazlar.....	24
15 Avroistiqrazlar.....	24
16 Sair Öhdəliklər.....	25
17 Nizamnamə Kapitalı.....	25
18 Faiz Gəlirləri və Xərcləri.....	25
19 Haqq və Komissiya Gəlirləri və Xərcləri.....	26
20 İnzibati və Sair Əməliyyat Xərcləri.....	26
21 Mənfəət Vergisi.....	26
22 Səqmetlər üzrə Təhlil.....	27
23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi.....	30
24 Kapitalın İdarə Olunması.....	37
25 Maliyyə Aktivləri və Maliyyə Öhdəliklərinin Əvəzləşdirilməsi.....	38
26 Şərti Öhdəliklər.....	39
27 Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri.....	39
28 Maliyyə Alətlərinin Qiymətləndirmə Kateqoriyaları üzrə Təqdim Edilməsi.....	41
29 Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar.....	42
30 Hesabat Dövründən Sonra Baş Vermiş Hadisələr.....	42

Müstəqil Auditorun Hesabatı

TBC Kredit MMC-nin Səhmdarlarına və İdarə Heyətinə:

Biz TBC Kredit MMC-nin ("Şirkət") 31 dekabr 2014-cü il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatından və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlarından, eləcə də əsas uçot siyasətlərinin qısa xülasəsindən və digər izahedici məlumatlardan ibarət olan əlavə edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini aparmışıq.

Maliyyə hesabatları üzrə rəhbərliyin məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarının Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqqılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin zəruri hesab etdiyi daxili nəzarət sistemində görə məsuliyyət daşıyır.

Auditorun məsuliyyəti

Bizim məsuliyyətimiz apardığımız audit əsasında həmin maliyyə hesabatları üzrə rəy bildirməkdir. Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparmışıq. Həmin Standartlar bizdən etik normalara riayət etməyi və auditin planlaşdırılması və aparılmasını maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə kifayət qədər əmin olacaq tərzdə həyata keçirməyi tələb edir.

Auditə maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər və açıqlamalara dair audit sübutunun əldə edilməsi üçün prosedurların həyata keçirilməsi daxildir. Seçilmiş prosedurlar auditorun mülahizəsindən, eləcə də fırıldaqqılıq və ya səhv nəticəsində maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli dərəcədə təhrif edilməsi risklərinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Həmin riskləri qiymətləndirərkən auditor müəssisənin daxili nəzarət sisteminin effektivliyinə dair rəy bildirmək üçün deyil, şəraitə görə müvafiq audit prosedurlarının işlənilib hazırlanması məqsədilə müəssisə tərəfindən maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi üçün müvafiq daxili nəzarət sistemini nəzərdən keçirir. Bundan əlavə, auditə mövcud uçot siyasətinin uyğunluğunun və rəhbərliyin uçot ehtimallarının əsaslandırılmasının qiymətləndirilməsi, eləcə də maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatının dəyərləndirilməsi daxildir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Rəy

Bizim fikrimizcə, hazırkı maliyyə hesabatları 31 dekabr 2014-cü il tarixinə Şirkətin maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

PricewaterhouseCoopers Audit Azerbaijan LLC

24 aprel 2015-ci il

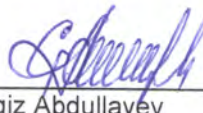
Bakı, Azərbaycan Respublikası

TBC Kredit MMC
Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Qeyd	31 dekabr 2014	31 dekabr 2013
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	1,076	889
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	8	36,443	31,730
Qeyri-maddi aktivlər	9	47	50
Binalar və avadanlıqlar	9	226	200
İnvestisiya mülkiyyəti	11	-	100
Sair maliyyə aktivləri		69	3
Sair aktivlər	10	225	162
Satış üçün nəzərdə tutulan uzunmüddətli aktivlər		53	-
Cari il üzrə mənfəət vergisi aktivləri		61	-
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	21	217	150
Cəmi aktivlər		38,417	33,284
Öhdəliklər			
Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	12	392	-
Müddətli borc öhdəlikləri	13	17,301	19,183
Korporativ istiqrazlar	14	3,046	2,022
Avroistiqrazlar	15	3,986	-
Cari il üzrə mənfəət vergisi öhdəliyi		-	203
Sair maliyyə öhdəlikləri		6	4
Sair öhdəliklər	16	389	338
Cəmi öhdəliklər		25,120	21,750
Kapital			
Nizamnamə kapitalı	17	8,453	8,453
Bölüşdürülməmiş mənfəət		4,844	3,081
Cəmi kapital		13,297	11,534
Cəmi öhdəliklər və kapital		38,417	33,284

24 aprel 2015-ci il tarixində İdarə Heyətinin adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir.

David Kiquradze
Direktor

Çingiz Abdullayev
Baş mühasib vəzifəsinin müvəqqəti icraçısı

TBC Kredit MMC
Mənfəət və ya Zərər və Sair Məcmu Gəlir haqqında Hesabat

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Qeyd	2014	2013
Faiz gəlirləri	19	7,615	6,985
Faiz xərcləri	19	(1,924)	(1,712)
Xalis faiz gəlirləri		5,691	5,273
Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	9	(346)	(328)
Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın yaradılmasından sonra xalis faiz gəlirləri		5,345	4,945
Haqq və komissiya gəlirləri	22	26	22
Haqq və komissiya xərcləri	22	(50)	(57)
Məzənnə fərqi üzrə zərər çıxılmaqla gəlir		5	-
Sair əməliyyat gəlirləri		55	24
İnzibati və sair əməliyyat xərcləri	21	(3,155)	(2,909)
Vergidən əvvəlki mənfəət		2,226	2,025
Mənfəət vergisi xərci	22	(463)	(472)
İl üzrə mənfəət		1,763	1,553
İl üzrə sair məcmu gəlir		-	-
İl üzrə cəmi məcmu gəlir		1,763	1,553

TBC Kredit MMC
Kapitalda Dəyişikliklər haqqında Hesabat

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Nizamnamə kapitalı	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Cəmi kapital
1 yanvar 2013-cü il tarixinə qalıq	8,453	1,528	9,981
2013-cü il üzrə mənfəət	-	1,553	1,553
2013-cü il üzrə sair məcmu gəlir	-	-	-
2013-cü il üzrə cəmi məcmu gəlir	-	1,553	1,553
31 dekabr 2013-cü il tarixinə qalıq	8,453	3,081	11,534
2014-cü il üzrə mənfəət	-	1,763	1,763
2014-cü il üzrə sair məcmu gəlir	-	-	-
2014-cü il üzrə cəmi məcmu gəlir	-	1,763	1,763
31 dekabr 2014-cü il tarixinə qalıq	8,453	4,844	13,297

TBC Kredit MMC
Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti Haqqında Hesabat

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Qeyd	2014	2013
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Alınmış faizlər		7,509	6,939
Ödənilmiş faizlər		(1,890)	(1,606)
Alınmış haqq və komissiyalar	20	26	22
Ödənilmiş haqq və komissiyalar	20	(50)	(57)
Alınmış sair əməliyyat gəlirləri		55	24
İşçi heyəti üzrə ödənilmiş xərclər		(2,099)	(1,878)
Ödənilmiş inzibati və sair əməliyyat xərcləri		(997)	(923)
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(793)	(455)
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan pul vəsaitlərinin hərəkəti		1,761	2,066
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklər			
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslarda xalis artım		(4,952)	(3,796)
Sair əməliyyat aktiv və öhdəliklərində xalis dəyişiklik		(24)	142
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə istifadə edilən xalis pul vəsaitləri		(3,215)	(1,588)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Binalar və avadanlıqların alınması	10	(81)	(82)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması	10	(7)	(20)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilən xalis pul vəsaitləri		(88)	(102)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Müddətli borc öhdəliklərindən daxilolmalar		7,255	6,655
Müddətli borc öhdəliklərinin ödənilməsi		(8,682)	(6,466)
İstiqrazlardan daxilolmalar		6,901	1,989
Buraxılmış istiqrazların ödənilməsi		(1,989)	-
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə daxil olan xalis pul vəsaitləri		3,485	2,178
Məzənnə dəyişikliklərinin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri		5	-
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis artım			
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	8	889	401
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		1,076	889

1 Giriş

TBC Kredit MMC-nin ("Şirkət") 31 dekabr 2014-cü il tarixinə tamamlanan il üçün hazırkı maliyyə hesabatları Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq hazırlanmışdır.

Şirkət Azərbaycan Respublikasında təsis olunub və bu ölkədə fəaliyyət göstərir. Şirkət Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq məhdud məsuliyyətli cəmiyyət formasında yaradılmışdır.

Şirkətin baş müəssisəsi Gürcüstanın TBC Bankıdır. TBC Bank ASC-nin əsas səhmdarları Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı və TBC Holdings Ltd şirkətidir. Şirkətin son nəzarətədiçi tərəfi JSC TBC Bankıdır.

Şirkətin əsas fəaliyyəti. Şirkətin əsas fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasında kommersiya kreditlərinin verilməsindən ibarətdir. Şirkət 7 dekabr 1999-cu il tarixinə Shore Overseas Azərbaycan bankı olmayan kredit əşkilatı kimi təsis edilmişdir və 7 aprel 2006-cı il tarixinə SOA Kredit MMC kimi yenidən qeydiyyatdan keçmişdir. 28 iyul 2008-ci il tarixinə SOA Kredit MMC -nin adı dəyişdirilərək TBC Kredit MMC olmuşdur. Şirkət Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı ("Mərkəzi Bank") tərəfindən verilmiş məhdud bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Şirkətin Azərbaycan Respublikasında 6 filialı (2013: 5 filial) fəaliyyət göstərir. Şirkətin 122 nəfər işçisi (2013: 93 nəfər) vardır.

Şirkətin hüquqi ünvanı. Şirkətin hüquqi ünvanı aşağıdakı kimidir:

Məhəmməd İbn Hinduşah küçəsi 10/19,
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Təqdimat valyutası. Hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ("min AZN") ifadə olunmuşdur. Azərbaycan Manatı ("AZN") Azərbaycan Respublikasının rəsmi valyutasıdır.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsində istifadə olunan əsas valyuta məzənnələri: 1 ABŞ dolları = 0.7844 AZN (31 dekabr 2013: 1 ABŞ dolları = 0.7845 AZN).

2 Şirkətin Əməliyyat Mühiti

Azərbaycan Respublikası. Azərbaycan Respublikasında inkişaf etməkdə olan bazar iqtisadiyyatına xas xüsusiyyətlər, o cümlədən digər ölkələrdə sərbəst dövrəli olmayan valyuta, nisbətən aşağı inflyasiya və sabit iqtisadi artım templəri mövcuddur.

Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək inkişafı kənar amillərdən, eləcə də iqtisadi artımın qorunub saxlanması, həbə vergi, hüquq və normativ bazaya dəyişikliklərin edilməsi üçün hökumətin həyata keçirdiyi daxili tədbirlərdən asılıdır. Rəhbərlik mövcud biznes və iqtisadi mühitdə Şirkətin fəaliyyətinin davamlılığını və inkişafını təmin etmək üçün bütün lazımi tədbirlərin görüldüyünü hesab edir.

Şirkətin borcalanları maliyyə və iqtisadi mühitdə baş verən hadisələrdən zərər çəkə bilər və bu da öz növbəsində onların öhdəliklərini yerinə yetirmək qabiliyyətinə təsir göstərə bilər. Borcalanlar üçün qeyri-əlvərişli əməliyyat şərtləri rəhbərliyin pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə proqnozlarına, eləcə də maliyyə və qeyri-maliyyə aktivləri üzrə dəyərsizləşmənin müəyyən edilməsinə də təsir göstərə bilər. Rəhbərlik mövcud məlumatlara əsasən dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi zamanı istifadə edilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə təxminlərin yenidən nəzərdən keçirilməsini lazımi şəkildə əks etdirmişdir.

Rəhbərlik maliyyə bazarlarında likvidliyin gələcəkdə azalması və valyuta və kapital bazarlarında qeyri-sabitliyin artmasının Şirkətin maliyyə vəziyyətinə təsirini dəqiq qiymətləndirmək iqtidarında deyil. Rəhbərlik mövcud şəraitdə Şirkətin fəaliyyətinin davamlılığını və inkişafını təmin etmək üçün bütün lazımi tədbirlərin görüldüyünü hesab edir.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi

Maliyyə hesabatlarının tərtib edilməsinin əsasları. Hazırkı maliyyə hesabatları maliyyə alətlərinin ilkin olaraq ədalətli dəyərlə tanınması istisna olmaqla, Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına ("BMHS") uyğun olaraq ilkin çəyər metoduna əsasən hazırlanmışdır. Həmin maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən əsas uçot siyasətləri aşağıda göstərilir. Bu uçot siyasətləri başqa cür göstərilmədiyi hallarda bütün dövrlərə müvafiq şəkildə tətbiq edilmişdir.

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları. Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyərlə və ya amortizasiya edilmiş dəyərlə əks etdirilir. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında könüllü şəkildə əməliyyat həyata keçirilərkən aktiv satmaq üçün alınacaq və öhdəliyi ötürərkən ödəniləcək dəyərdir. Ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq fəal bazarda alınıb satıla bilən qiymət ilə təsdiqlənir. Fəal bazar qiymətlər haqqında davamlı olaraq məlumat əldə etmək üçün aktiv və öhdəliklər üzrə əməliyyatların kifayət qədər tez müddətdə və həcmdə həyata keçirildiyi bazardır.

Bazar qiymətləri mövcud olmayan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün pul axınlarının diskontlaşdırılması modeli, könüllü şəkildə həyata keçirilən ən son əməliyyatlar haqqında məlumata əsaslanan modellər kimi qiymətləndirmə üsulları, eləcə də investisiya qoyulan müəssisələr haqqında maliyyə məlumatlarının təhlili istifadə edilir. Qiymətləndirmə üsulları müşahidə edilə bilən bazar məlumatları ilə dəstəklənməyən fərziyələrin istifadə olunmasını tələb edə bilər. Bu fərziyələrin hər-hansı birinin mümkün alternativ variantla əvəz edilməsi nəticəsində mənfəət, gəlir, aktiv və öhdəlik məbləğlərinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməsinə səbəb olacaq hallar barədə məlumat hazırkı maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

İlkin dəyər alış tarixinə aktiv almaq üçün ödənilmiş pul vəsaitlərini və ya onların ekvivalentlərinin məbləğini və yaxud verilmiş digər resursların ədalətli dəyərini əks etdirir və *əməliyyat xərclərini* ehtiva edir. İlkin dəyərlə qiymətləndirmə yalnız bazar qiymətləri olmayan və ədalətli dəyəri etibarlı şəkildə ölçülə bilməyən pay alətlərindəki investisiyalara, eləcə də açıq bazarda alınıb-satılmayan və pay alətləri ilə ödənilməli və onlara bağlı olan derivativlərə tətbiq edilir.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə əlaqəlidir. Əlavə xərc əməliyyat həyata keçirilmədiyi təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Əməliyyat xərclərinə borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri daxil edilmir.

Amortizasiya edilmiş dəyər əsas məbləğin ödənilməsi çıxılmaqla, lakin hesablanmış faizbri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə hər-hansı silinməni çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər -hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya edilmiş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın müvafiq maddələrinin balans dəyərinə daxil edilir.

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində uçota alınması metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərlər istisna olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırılan dəqiq dərəcədir. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişkən faiz dərəcəsi üzrə kredit spredini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən digər dəyişkən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişkən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilir. Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir. Diskont dəyərini hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir (gəlir və xərclərin uçotu siyasətinə baxın).

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması. Mənfəət və zərər vasitəsilə ədalətli dəyerdə göstərilən ticarət qiymətli kağızları, derivativlər və sair maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyerdə qeydə alınır. Bütün digər maliyyə alətləri, dövlət və dövlət təşkilatlarından alınmış kreditlər istisna olmaqla, əməliyyat məsrəfləri də daxil olmaqla ədalətli dəyerdə qeydə alınır. İlkin tanınma zamanı ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq əməliyyat qiyməti ilə sübut edilir. İlkin tanınma zamanı yalnız ədalətli dəyər ilə əməliyyat qiyməti arasında fərq olduqda yaranan mənfəət və ya zərər qeydə alınır. Ədalətli dəyər eyni maliyyə aləti ilə aparılan digər cari bazar əməliyyatlarının müşahidəsi və yaxud həmin bazarlardan əldə edilən məlumatlara əsaslanan qiymətləndirmə üsulu ilə sübut edilir.

Qanunvericilik və ya ümumi qəbul edilmiş bazar qaydaları ilə müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində təchiz olunması nəzərdə tutulan maliyyə aktivlərinin bütün digər alış və satışları ("müntəzəm" alış və satışlar), Şirkətin maliyyə aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini qəbul etdiyi əməliyyat tarixində qeydə alınır. Alış üzrə bütün digər əməliyyatlar Şirkətin həmin maliyyə aləti üzrə müqavilə tərəfi olduqda qeydə alınır.

Mal-material ehtiyatları. Mal-material ehtiyatları maya dəyəri ilə xalis satış dəyəri arasında daha aşağı olan dəyərlə qeydə alınır. Xalis satış dəyəri işin başa çatdırılma və satış xərcləri çıxılmaqla, fəaliyyətin adi gedişində təxmin edilən satış qiymətidir.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması. Şirkət aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərinin tanınmasını dayandırır: (a) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (b) Şirkətin maliyyə aktivlərindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını üzrə mülkiyyət hüququnu ötürdükdə və ya ötürülmə haqqında müqavilə bağladıqda və bu zaman (i) həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (ii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin, həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda. Nəzarət qarşı tərəfin öz mülkiyyətində olan aktivin satış üzrə məhdudiyətlər qoymadan əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq üçün praktiki imkana malik olmadığı hallarda saxlanılır.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri pul vəsaitlərinin əvvəlcədən məlum olan məbləğinə asan çevrilə bilən və dəyərin cüzi dəyişməsi kimi riskə məruz qalan qoyuluşlardır. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə üç aydan az ödəniş müddətinə malik olan banklararası depozitlər daxildir. Verilmə tarixində istifadəsi üç aydan çox müddətə məhdudlaşdırılmış vəsaitlər pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə aid edilmir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya edilmiş dəyərlə əks etdirilir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar müəyyən edilmiş və ya müəyyən edilə bilən tarixlərdə ödənilmək şərtlə Şirkət tərəfindən müştərilərə avans şəklində nağd pul verildiyi zaman uçota alınır. Bu zaman Şirkət yaranmış sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən qeyri - derivativ debitor borcları əzralqı -satqı əməliyyatı aparmaq niyyətində olmur. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar amortizasiya edilmiş dəyərlə əks etdirilir.

Dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri ilə bağlı şərtlərə yenidən baxılırsa və yenidən baxılmış şərtlər əvvəlki şərtlərdən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənərsə, yeni aktiv ilkin olaraq ədalətli dəyerdə tanınır.

Amortizasiya edilmiş dəyərlə qeydə alınan maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi. Maliyyə aktivinin ilkin uçotundan sonra baş vermiş bir və ya bir neçə halın ("zərər halları") nəticəsində yaranmış və etibarlı şəkildə təxmin edilə bilən maliyyə aktivini və ya maliyyə aktivləri qrupu üzrə daxil olacaq pul vəsaitlərinin məbləğinə və ya dövrünə təsir göstərən dəyərsizləşmə üzrə zərərlər il üzrə mənfəət və ya zərəre aid edilir. Ayrıca qiymətləndirilən maliyyə aktivini (əhəmiyyətindən asılı olmayaraq) ilə əlaqədar dəyərsizləşmə üzrə zərərin baş verməsinə dair Şirkətdə obyektiv dəlil olmadıqda, həmin aktiv analoji kredit riskinə malik olan maliyyə aktivləri qrupuna aid edilir və dəyərsizləşməyə görə birlikdə qiymətləndirilir. Maliyyə aktivinin dəyərsizləşməsi məsələsinə baxarkən Şirkətin nəzərə aldığı əsas amillər həmin aktivin vaxtı keçmiş statusu və hər-hansı girov əminatının realizasiya oluna bilməsidir. Dəyərsizləşmə üzrə zərərin baş verməsinə dair obyektiv əlamətlərin mövcud olmasını müəyyən edən əsas meyarlar aşağıda göstərilir:

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

- hər-hansı ödənişin gecikdirilməsi və bu zaman gecikdirilmiş ödənişin hesablaşma sistemlərindəki gecikmə ilə izah edilə bilməməsi;
- borcalanın əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri ilə üzləşməsi və bunun Şirkətin borcalan haqqında maliyyə məlumatları ilə təsdiqlənməsi;
- borcalanın müflisləşməsi və ya onun maliyyə strukturunun yenidən təşkil edilməsi riskinə məruz qalması;
- borcalana təsir göstərən milli və ya yerli iqtisadi şəraitin dəyişməsi nəticəsində onun ödəniş statusunda mənfi dəyişikliklərin baş verməsi; və ya
- girovun dəyərinin bazar şərtlərinin pisləşməsi nəticəsində əhəmiyyətli dərəcədə aşağı düşməsi.

Dəyərsizləşmənin məcmu şəkildə qiymətləndirilməsi məqsədilə maliyyə aktivləri kredit riski üzrə oxşar xüsusiyyətlərə görə qruplaşdırılır. Həmin xüsusiyyətlər qiymətləndirilən aktivlərin müqavilə şərtlərinə əsasən borcalanların ödəmə qabiliyyətini təsdiqləyir ki, bu da belə aktivlərlə bağlı gələcək pul vəsaitlərinin təxmin edilməsi üçün uyğundur.

Dəyərsizləşməyə qarşı məcmu şəkildə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri qrupundakı pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti, həmin aktivlərlə bağlı müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinə, keçmişdə baş vermiş zərər halları nəticəsində yaranacaq vaxtı keçmiş borcların təxminə dair rəhbərlikdə mövcud olan statistikaya və vaxtı keçmiş borcların geri qaytarılması nailiyyətinə əsasən müəyyən edilir. Keçmiş dövrlərə təsir göstərməyən cari şəraitin təsirini əks etdirmək və cari dövrdə mövcud olmayan keçmiş hadisələrin təsirini aradan qaldırmaq məqsədilə, keçmiş illərin statistikasını müşahidə edilə bilən cari məlumatlara əsasən tənzimlənir.

Amortizasiya edilmiş dəyər əks etdirilən dəyərsizləşmiş maliyyə aktivini əlaqəli şərtlərə yenidən baxılarsa və ya bu şərtlər borcalanın və ya borcverənin maliyyə vəziyyətindəki çətinliklərə görə dəyişsə, dəyərsizləşmənin uçotu şərtlərin dəyişməsindən əvvəlki effektiv faiz dərəcəsinə əsaslanır.

Aktivin balans dəyərini effektiv faiz dərəcəsi ilə diskont edilmiş gələcək pul vəsaitləri əri hərəkətinin cari dəyərinə (kreditlər üzrə baş verməmiş gələcək zərərlər istisna olmaqla) bərabərləşdirmək üçün aktivlər üçün dəyərsizləşmə üzrə zərərlər ehtiyat hesablarında qeydə alınır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivini üzrə təxmin edilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərinin hesablanması girovun alınması və satılması ilə bağlı məsrəflər çıxılmaqla, girov nəticəsində yarana bilən (girovun olub-olmaması ehtimal edildikdə) pul vəsaitlərinin hərəkətinə əks etdirir.

Dəyərsizləşmə üzrə zərərin məbləği sonrakı dövrdə baş vermiş hadisəyə görə azalarsa və həmin azalma obyektiv olaraq zərərin qeydə alınmasından sonra baş vermiş hadisəyə (məsələn, borcalanın kredit reytinginin artması kimi) aid edilsə, əvvəl qeydə alınmış dəyərsizləşmə üzrə zərər mənfəət və ya zərər hesabına yaradılmış ehtiyata düzəliş etməklə bərpa edilir.

Aktivlər qaytarıla bilmədikdə, onlar aktivin və ya onun hissəsinin bərpa olunması üçün bütün zəruri prosedurların tamamlanmasından əvvəl zərərin məbləğinin müəyyən edilməsindən sonra müvafiq zərər ehtiyatından silinir.

Binalar və avadanlıqlar. Binalar hər hansı yığılmış amortizasiya və ehtiyac yaranarsa dəyərsizləşmə üzrə zərərlər çıxılmaqla, ilkin dəyerdə uçota alınır.

Kiçik məcmuli təmir və istismar xərcləri çəkildiyi zaman xərcə sili nır. Binalar və avadanlıqların əsas hissələrinin əvəz edilməsi üzrə məsrəflər kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr istismardan çıxarılır.

Binalar və avadanlıqlar dəyərsizləşdikdə, onlar binalar və avadanlıqların istifadəsi nəticəsində əldə edilən dəyər ilə satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyerdən daha yüksək olan dəyərə silinir. Aktivin balans dəyərindəki azalma mənfəət və zərəre aid edilir. Aktivin istifadəsi nəticəsində əldə edilən dəyər və ya satış xərcləri çıxılmaqla, onun ədalətli dəyərini müəyyən edilməsi üçün istifadə edilən təxminlərdə dəyişiklik baş verdiyi təqdirdə əvvəlki dövrlərdə hər-hansı aktiv üçün qeydə alınmış dəyərsizləşmə üzrə zərərlər bərpa edilir.

Aktivin silinməsindən yaranan mənfəət və ya zərər gəlirin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və il üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Amortizasiya. Binalar və avadanlıqlar üzrə amortizasiya düz xətt metoduna, yəni əsas vəsaitlərin aşağıda göstərilən təxmini faydalı istifadə müddəti ərzində aktivlərin ilkin dəyərini və ya yenidən qiymətləndirilmiş dəyərini onların qalıq dəyərində azaltmaqla hesablanır:

Kompüter və rabitə avadanlıqları	4 - 5 il;
Mebel, qurğular və sair	5 - 10 il;
Nəqliyyat vasitələri	4 - 5 il; və
İcarəyə götürülmüş aktivlərin yaxşılaşdırılması	müvafiq lizinq müqaviləsinin müddəti ərzində

Aktiv faydalı istifadə müddətinin sonunda nəzərdə tutulan vəziyyətə uyğun olduqda, onun satışı ilə bağlı ehtimal olunan xərclər çıxıldıqdan sonra, Şirkət tərəfindən əldə oluna bircək qiymətləndirilmiş məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Şirkət aktivini onun fiziki istismar müddətinin sonuna qədər istifadə edəcəyini gözlədikdə, aktivin qalıq dəyəri sıfır bərabər olur. Aktivlərin qalıq dəyəri və faydalı istifadə müddəti hər hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və lazım olduqda dəyişdirilir.

Şirkətin mülkiyyətinə keçmiş girovlar. Şirkətin mülkiyyətinə keçmiş girovlara vaxtı ötmüş kreditlərlə bağlı Şirkət tərəfindən əldə edilmiş maliyyə və qeyri-maliyyə aktivləri daxildir. Bu aktivlər əldə edildiyi zaman ilkin olaraq ədalətli dəyerdə tanınır və sair aktivlərin tərkibində göstərilir və sonradan belə aktivlər üzrə uçot siyasətlərinə uyğun olaraq qeydə alınır. Qəbul edilmiş şərtlər hesabat dövrünün sonuna yerinə yetirildiyi təqdirdə, Şirkət satış üçüncü nəzərdə tutulan uzunmüddətli aktivlər və ya silinmə qrupları üçün öz uçot siyasətini tətbiq edir.

Qeyri-maddi aktivlər. Şirkətin bütün qeyri-maddi aktivləri müəyyən faydalı istifadə müddətlərinə malik olmaqla əsasən kapitallaşdırılmış proqram təminatından ibarətdir.

Proqram təminatı üzrə əldə edilmiş lisenziyalar həmin proqram təminatının alınması və tətbiq edilməsi üçün çəkilmiş xərclərin əsasında kapitallaşdırılır. Proqram təminatı ilə bağlı bütün digər xərclər (məsələn, texniki dəstək xərcləri) çəkildiyi zaman xərcə silinir. Kapitallaşdırılmış proqram təminatı təxmin edilən faydalı istifadə müddəti (5-10 il) ərzində düz xətt metoduna əsasən amortizasiya olunur.

İnvestisiya mülkiyyəti. İnvestisiya mülkiyyəti icarə gəlirləri əldə etmək və ya gələcəkdə daha yüksək qiymətə satmaq məqsədilə icarəyə verilmiş və Şirkətin istifadəsində olmayan mülkiyyətdir. İnvestisiya mülkiyyətinə gələcəkdə investisiya mülkiyyəti kimi istifadə edilmək üçün tikilməkdə olan aktivlər daxildir.

İnvestisiya mülkiyyəti hər hansı yığılmış amortizasiya və ehtiyac yaranarsa dəyərsizləşmə üzrə zərərli çıxılmaqla, ilkin dəyər də uçota alınır. İnvestisiya mülkiyyətinin dəyərsizləşməsinə dair hər hansı əlamət mövcud olarsa, Şirkət bərpa dəyərini təxmin edir. Bərpa dəyəri satış üzrə məsrəflər çıxılmaqla, ədalətli dəyər və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyərdir. İnvestisiya mülkiyyətinin balans dəyəri onun bərpa dəyərində qədər azaldılır və il üzrə mənfəət və ya zərərə aid edilir. Aktivin bərpa dəyərini qiymətləndirmək üçün istifadə edilmiş təxminlərdə dəyişiklik baş verdiyi təqdirdə, əvvəlki illərdə tanınmış dəyərsizləşmə üzrə zərər ləğv edilir.

İnvestisiya mülkiyyəti üzrə sonrakı xərclər, Şirkətin investisiya mülkiyyəti ilə bağlı gələcəkdə iqtisadi səmərə əldə edəcəyi ehtimalı mövcud olduqda və onun dəyəri etibarlı şəkildə qiymətləndirildikdə, kapitallaşdırılır. Bütün digər təmir və istismar xərcləri çəkildiyi zaman xərcə silinir. İnvestisiya mülkiyyəti Şirkətin öz istifadəsinə keçdikdə, o, binalar və avadanlıqlar kateqoriyasına yenidən təsnifləşdirilir. İnvestisiya mülkiyyəti üzrə qazanılmış icarə gəlirləri il üzrə mənfəət və ya zərərdə sair əməliyyat gəlirləri kimi qeydə alınır.

Buraxılmış borc qiymətli kağızları. Buraxılmış borc qiymətli kağızlarına Şirkət tərəfindən emissiya edilmiş istiqrazlar və avroistiqrazlar daxildir. Buraxılmış borc qiymətli kağızları amortizasiya edilmiş dəyerdə uçota alınır.

Əməliyyat lizinqi. Şirkət lizinq obyektinin mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaların lizinq verəndən Şirkətə ötürülməsini nəzərdə tutmayan lizinq müqaviləsi üzrə lizinq alan qismində çıxış etdiyi hallarda, ümumi lizinq ödənişləri lizinq müddəti ərzində düz xətt metodu ilə mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Aktivlər əməliyyat lizinqinə verildikdə alınacaq lizinq ödənişləri lizinq müddəti ərzində düz xətt metodundan istifadə etməklə icarə gəliri kimi tanınır.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Müddətli borc öhdəlikləri. Müddətli borc öhdəliklərinə qeyri-rezident banklardan, eləcə də digər maliyyə institutlarından müəyyən edilmiş ödəmə müddətləri və sabit və ya dəyişkən faiz dərəcəsi ilə cəlb edilmiş kreditlər daxildir. Müddətli borc öhdəlikləri amortizasiya edilmiş dəyərlə qeydə alınır.

Satış üçün əzərdə tutulan uzunmüddətli aktivlər. Uzunmüddətli aktivlər (bu kateqoriyaya uzunmüddətli və cari aktivlər də daxil ola bilər) maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda o halda "satış üçün nəzərdə tutulan uzunmüddətli aktivlər" kimi təsnifləşdirilir ki, həmin aktivlərin balans dəyəri əsasən hesabat dövründən sonra on iki ay ərzində satış vasitəsilə bərpa edilsin. Aktivlər aşağıdakı bütün şərtlər yerinə yetirildikdə yenidən təsnifləşdirilir: (a) aktivlər onların cari vəziyyətində dərhal satış üçün mövcud olduqda; (b) Şirkətin rəhbərliyi alıcını müəyyən etmək üçün fəal proqramı təsdiqlədikdə və qəbul etdikdə; (c) aktivlər münasib qiymətlə satışa çıxarıldıqda; (d) satışın bir il ərzində həyata keçirilməsi gözlənildikdə (d) satış planının əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməsi və ya ləğv edilməsi ehtimal edilmədikdə. Cari hesabat dövrü üzrə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda satış üçün nəzərdə tutulan uzunmüddətli aktivlər kimi təsnifləşdirilən aktivlər həmin dövrün sonundakı təsnifləşdirməyə uyğun olmaq üçün maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın müqayisəli məlumatlarında yenidən təsnifləşdirilmir və ya yenidən təqdim edilmir.

Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər. Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər rezident qarşı tərəf maliyyə institutları tərəfindən Şirkətə nağd pul və ya sair aktivlər verildiyi zaman qeydə alınır. Qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri amortizasiya edilmiş dəyərlə uçota alınır. Şirkət verdiyi borcları geri aldıqda, həmin borc öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan silinir və öhdəliyin balans dəyəri ilə ödənilmiş məbləğ arasındakı fərq borcun ödənilməsi üzrə yaranan gəlir və ya xərclərə aid edilir.

Mənfəət vergisi. Hazırkı maliyyə hesabatlarında əks etdirilən mənfəət vergisi Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonuna qüvvəyə minmiş qanunvericiliyinə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya digər dövrdə vergi təsiri bilavasitə sair məcmu gəlirlərdə qeydə alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, məcmu gəlirlərdə qeydə alınır.

Cari mənfəət vergisi cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim olunmasından əvvəl təsdiqləndiyi halda təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər inzibati və əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün onların balans dəyəri arasında yaranan keçmiş illərin vergi zərəri və bütün müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır. İkinçi uçot zamanı istisna hal olaraq, əgər əməliyyat maliyyə mənfəəti və vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir göstərmirsə, aktiv və öhdəliyin ilkin qeydə alınması nəticəsində yaranan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi hesablanmır (biznes birləşməsi halları istisna olmaqla). Təxirə salınmış vergi qalıqları, qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə əsasən müvəqqəti fərqləri nə qaytarılacağı və ya keçmiş illərdən yığılmış vergi zərərlərinin istifadə ediləcəyi dövrdə tətbiq edilməli vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır. Gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri və keçmiş illərin vergi zərərləri vergi tutulan gələcək gəlirlərin yaranması və bu gəlirlər üzrə çıxılmaların istifadə edilməsi ehtimalını nəzərə alaraq tanınır.

Qeyri-müəyyən vergi mövqeləri. Şirkətin qeyri-müəyyən vergi mövqeləri rəhbərlik tərəfindən hər bir hesabat dövrünün sonunda yenidən qiymətləndirilir. Rəhbərlik Şirkətin vergi mövqeyinə vergi orqanları tərəfindən etiraz edildiyi halda, əlavə vergi öhdəliklərinin yaranmasını ehtimal etdikdə, vergi öhdəlikləri nəzərə alınmır. Bu cür qiymətləndirmə qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonuna qüvvəyə minmiş vergi qanunvericiliyinin əfsirinə və bu məsələlərə dair hər hansı məhkəmə və ya digər qurumların məlum qərarlarına əsasən aparılır. Mənfəət vergisi istisna olmaqla, cərimələr, penyalar və vergilər üzrə öhdəliklər hesabat dövrünün sonunda öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan xərclərə dair rəhbərliyin ən yaxşı təxminləri əsasında tanınır.

Gəlir və xərclərin uçotu. Bütün borc əltəri üzrə faiz gəlirləri və xərcləri effektiv faiz metoduna əsasən hesablama metodu ilə mənfəət və ya zərərdə qeydə alınır. Bu metoda əsasən, faiz gəlirləri və xərclərinə müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün komissiya və haqlar, sövdələşmə xərcləri, eləcə də bütün digər mükafat və ya güzəştlər daxildir.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Effektiv faiz dərəcəsinə aid olan komissiya haqlarına maliyyə aktivinin yaradılması və ya alınması, yaxud maliyyə öhdəliyinin (məsələn, ödəmə qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, zəmanətlərin və ya girovun dəyərləndirilməsi və qeydə alınması, maliyyə alətinin təqdim edilməsi şərtlərinin razılaşdırılması və sövdələşmə sənədlərinin hazırlanması haqları) buraxılması ilə əlaqədar alınmış və ya ödənilmiş komissiya haqları daxildir. Bazar faiz dərəcələri ilə kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlik üçün Şirkət tərəfindən alınmış komissiya haqları, Şirkətin xüsusi kredit müqaviləsini imzalayacağı ehtimal edildikdə və kreditin verilməsindən sonra qısa müddət ərzində onun realizasiyasını planlaşdırmadıqda effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi hesab edilir. Şirkət kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlikləri mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə qeydə alınan maliyyə öhdəlikləri kimi təsnifləşdirmir.

Kreditlərin və sair borc alətlərinin vaxtında qaytarılması ilə bağlı şübhə yarandıqda, onlar dəyersizləşmə məbləğinin müəyyən edilməsi məqsədilə gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin diskontlaşdırılması üçün istifadə edilən effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanmış faiz gəlirlərini əks etdirməklə bərpa dəyərində qədər azaldılır.

Bütün digər komissiya gəlirləri və sair gəlirlər adətən tamamlanma dərəcəsi əsasında olaraq hesablama metodu ilə qeydə alınır. Tamamlanma dərəcəsi faktiki göstərilmiş xidmətlərin ümumi göstərilməli olan xidmətlərə nisbəti kimi müəyyən edilir.

Xarici valyutanın çevrilməsi. Şirkətin funksional və təqdimat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır ("AZN").

Monetar aktiv və öhdəliklər Mərkəzi Bankın müvafiq hesabat tarixinə qüvvədə olan əsmi valyuta məzənnəsinə əsasən Şirkətin funksional valyutasına çevrilir. Bu cür əməliyyatlar üzrə hesablaşmaların həyata keçirilməsi və monetar aktiv və öhdəliklərin Mərkəzi Bankın ilin sonuna müəyyən etdiyi rəsmi məzənnə ilə Şirkətin funksional valyutasına çevrilməsi nəticəsində yaranan gəlir və zərər il üzrə mənfəət və ya zərərdə (məzənnə fərqi üzrə zərər çıxılmaqla gəlir kimi) tanınır. İlin sonuna qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilmə ilkin dəyərlə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələrə tətbiq edilmişdir. Xarici valyutada olan ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr, o cümlədən pay alətləri ədalətli dəyərin müəyyən edildiyi tarixə qüvvədə olan məzənnələrdən istifadə etməklə funksional valyutaya çevrilir. Məzənnə dəyişikliklərinin pay qiymətli kağızlarının ədalətli dəyərində təsiri ədalətli dəyərin dəyişməsi ilə yaranan gəlir və ya zərərin bir hissəsi kimi əks etdirilir.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsində istifadə olunan əsas valyuta məzənnələri aşağıdakı kimi olmuşdur: 1 ABŞ dolları = 0.7844 AZN (31 dekabr 2013: 1 ABŞ dolları = 0.7845 AZN).

Əvəzləşdirmə. Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi və xalis məbləğin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda daxil edilməsi tanınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüququn, eləcə də əvəzləşdirməni aparmaq və ya aktivini realizasiya edərkən müvafiq öhdəliyi də satmaq niyyətinin mövcud olduğu hallarda həyata keçirilə bilər.

İşçi heyəti üzrə xərclər və müvafiq ayırmalar. Əmək haqları, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və xəstəlik vərəqələri üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar Şirkətin işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlər göstərildikdə hesablanır. Şirkətin yerli qanunvericiliyə uyğun olaraq müəyyən edilmiş haqlar üzrə ödənişlərdən başqa pensiya və analoji ödənişləri həyata keçirmək üçün hər hansı hüquqi və ya işgüzar praktikadan yaranan öhdəliyi yoxdur.

4 Uçot Siyasətinin Tətbiqi Zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr

Şirkət növbəti maliyyə ili ərzində hesabatlarda əks etdirilən məbləğlərə və aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində təsir göstərən təxminlər və fərziyyələr irəli sürür. Həmin təxminlər və fərziyyələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik həmçinin peşəkar mülahizələr və təxminlər irəli sürür. Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

Kreditlər və avansların dəyərsizləşməsi üzrə zərər. Şirkət müntəzəm olaraq kredit portfeli üzrə dəyərsizləşmənin mövcudluğunu müəyyən etmək üçün onu təhlil edir. Dəyərsizləşmə üzrə zərərin mənfəət və zərər hesabatında əks etdirilməsini müəyyən edərkən, Şirkət kredit portfelində fərdi kreditin dəyərində azalmanın müşahidə edilməsindən əvvəl kredit portfeli üzrə pul vəsaitlərinin təxmin edilən hərəkətində ölçülə bilən azalmanı əks etdirən nəzərə çarpan əlamətlərin mövcudluğunu müəyyən etmək üçün peşəkar mülahizələr irəli sürür. Bu göstəricilərə Şirkətin borcalanların ödəniş statusunda və ya Şirkətin aktivləri üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqədar ölkə səviyyəsində və ya yerli iqtisadi şərtlərdə mənfəət dəyişikliyin olduğunu əks etdirən müşahidə edilə bilən məlumatlar daxildir. Rəhbərlik gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin proqnozlaşdırılması üçün istifadə edilən kredit portfelindəki aktivlər ilə analoji kredit riskinə və dəyərsizləşmə üzrə obyektiv əlamətlərə malik aktivlərə əlavə olaraq əvvəlki ilin zərərləri haqqında məlumata əsaslanan təxminlər tətbiq edir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin məbləğini və müddətini təxmin edərkən istifadə edilən metodologiya və mülahizələr, təxmini və həqiqi zərərlər arasındakı hər hansı fərqi azaltmaq məqsədilə müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilir. Həqiqi və təxmini zərərlər arasında 10% artım və ya azalma olarsa, bu, müvafiq olaraq kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə zərərin 53 min AZN (2013: 47 min AZN) artmasına və ya azalmasına gətirib çıxara bilər. Ayrı-ayrı əhəmiyyətli kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə zərərlər, kreditin ödənilməsinə və müvafiq kredit üzrə girov qoyulmuş hər hansı aktivin realizasiyasını nəzərə alaraq, həmin ayrı-ayrı kreditlər üzrə diskont edilmiş gələcək nağd pul axınları üzrə təxminlərə əsasən hesablanır. Həqiqi zərərlər və nağd pul axınlarının məbləği və vaxtı arasındakı fərqlərə görə yaranan ayrı-ayrı əhəmiyyətli kreditlər üzrə diskont edilmiş gələcək nağd pul axınları arasında 10% artım və ya azalma olarsa, bu, müvafiq olaraq kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə zərərin 21 min AZN (2013: 25 min AZN) artmasına və ya azalmasına gətirib çıxara bilər.

Təxirə salınmış vergi aktivinin uçotu. Tanınmış təxirə salınmış xalis vergi aktivini vergiyə cəlb olunan gəlirdən gələcək çıxılmalar vasitəsilə əldə olunan mənfəət vergisi məbləğlərindən ibarətdir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda qeydə alınır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivini müvafiq vergi faydasının realizasiya oluna bərabər vaxta qeydə alınır. Vergiyə cəlb olunan gələcək mənfəətin və gələcəkdə yaranması ehtimal edilən vergi faydası məbləğinin müəyyən edilməsi rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış ortamüddətli biznes planına və onun ekstrapolyasiya rəticələrinə əsaslanır. Biznes -plan rəhbərliyin şəraitə adekvat olan təxminlərinə əsaslanır.

BMHS və vergi qanunvericiliyi arasındakı vergi bazasını azaldan müddətdə fərqlərdə 20% artım və ya azalma olarsa bu, 31 dekabr 2014-cü il tarixində tamamlanan il üzrə mənfəətin 13 min AZN (2013: sıfır) çox və ya az olmasına gətirib çıxara bilər.

5 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi

Aşağıdakı dəyişikliklər edilmiş standartlar 1 yanvar 2014-cü il tarixindən Şirkət üçün qüvvəyə minmişdir:

BMS 36-ya Dəyişikliklər – Qeyri-maliyyə aktivləri üzrə bərpa edilə bilən məbləğ haqqında məlumatın açıqlanması (2013-cü ilin may ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2014 -cü il tarixinə başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir; əgər BMHS 13 eyni uçot və müqayisə dövrü üçün tətbiq edilərsə, bu dəyişikliklərin vaxtından əvvəl tətbiqinə icazə verilir). Bu dəyişikliklər bərpa edilə bilən məbləğ haqqında məlumatın açıqlanması tələbinin ləğv edilməsini nəzərdə tutur, lakin bu zaman pul vəsaiti yaradan vahid qudvil və ya qeyri-müəyyən istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlərdən ibarət olmalı və bu aktivlər üzrə hər hansı dəyərsizləşmə yaranmamalıdır. Bu standartda edilmiş dəyişikliklər Şirkətə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməmişdir.

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi – 32 sayılı BMS-yə dəyişiklik (2011-ci ilin dekabr ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2014-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişiklik bəzi əvəzləşdirmə meyarlarının tətbiqi zamanı müəyyən edilmiş uyğunsuzluqların aradan qaldırılması üçün 32 sayılı BMS-in tətbiqi üzrə təlimatı əlavə edir. Buna “əvəzləşdirmə üçün hazırda qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüquqa malikdir” anlayışının izahı və brutto əsasda hesablaşma aparılan bəzi sistemlərin netto əsasda hesablaşma aparılan sistemlərə ekvivalent hesab edilməsi daxildir. Bu standart nəzərdə tutulan əvəzləşdirmə hüququnu belə izah edir: (a) gələcək hadisələrdən asılı olmamalı və (b) aşağıdakı bütün hallarda hüquqi qüvvəyə malik olmalıdır (i) adi fəaliyyət gedirdə (ii) defolt halı olduqda və (iii) ödəniş qabiliyyəti olmadıqda və ya müflisləşmə baş verdikdə. Bu standartda edilmiş dəyişikliklər Şirkətə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməmişdir.

6 Yeni Uçot Qaydaları

Şirkətin 1 yanvar 2015-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün məcburi xarakter daşıyan və ya Şirkət tərəfindən vaxtından əvvəl tətbiq edilməyən bəzi yeni standartlar və onlara dair şərhlər dərc olunmuşdur.

BMHS 9 “Maliyyə Alətləri: Təsnifləşdirmə və Qiymətləndirmə” (2014-cü ilin iyul ayında dəyişiklik edilmişdir və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Yeni standartın əsas fərqləri aşağıda göstərilir:

- Maliyyə aktivləri üç qiymətləndirmə kateqoriyasına təsnifləşdirilməlidir: ilkin tanınmadan sonra amortizasiya edilmiş dəyerdə qiymətləndirilən aktivlər, ilkin tanınmadan sonra sair məcmu gəlirlərin tərkibində ədalətli dəyerdə qiymətləndirilən aktivlər və mənfəət və ya zərərin tərkibində ədalətli dəyerdə qiymətləndirilən aktivlər.
- Pay abtlərinə investisiyalar hər zaman ədalətli dəyerdə qiymətləndirilir. Lakin pay abt i satış üçün nəzərdə tutulmadıqda, mənfəət ədalətli dəyerdəki dəyişiklikləri n sair məcmu gəlirlərin tərkibində göstərilməsi ilə bağlı dəyişilməz qərar qəbul edə bilər. Əgər pay aləti satış üçün nəzərdə tutulursa, ədalətli dəyerdəki dəyişikliklər mənfəət və ya zərərdə göstərilməlidir.
- Bütün pay abtləri ilkin tanınmadan sonra ədalətli dəyərle qiymətləndirilməlidir. Satış üçün nəzərdə tutulan pay abtləri mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərle qiymətləndirilməlidir. İlkin tanınma zamanı digər pay alətləri üzrə ədalətli dəyərle yenidən qiymətləndirmədən yaranan realizasiya edilməmiş və edilmiş gəlir və xərclərin mənfəət və ya zərərdə deyil, sair məcmu gəlirlərdə əks etdirilməsi ilə bağlı son qərar qəbul edilə bilər. Ədalətli dəyərle yenidən qiymətləndirmə üzrə gəlir və xərclər mənfəət və ya zərəre aid edilmir. Bu seçim hər bir maliyyə aləti üçün fərdi qaydada tətbiq edilə bilər. Dividendlər investisiya üzrə gəlirləri əks etdirdiyinə görə mənfəət və ya zərəre daxil edilməlidir.
- Maliyyə öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi ilə bağlı BMS 39-un əksər tələbləri dəyişdirilmədən BMHS 9-a köçürülmüşdür. Əsas fərq ondan ibarətdir ki, müəssisə mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərle qeydə alınan maliyyə öhdəliklərinin kredit risklərindəki dəyişikliklərin effektini digər məcmu gəlirlərin tərkibində açıqlamalıdır.

9 sayılı BMHS 1 yanvar 2015-ci il tarixindən məcburi şəkildə tətbiq edilir, lakin həmin standartın bu tarixdən əvvəl tətbiqinə icazə verilir. Hazırda Şirkət bu standartın tətbiqi nəticələrini, onun maliyyə hesabatlarına təsirini və tətbiq olunma tarixini nəzərdən keçirir.

6 Yeni Uçot Qaydaları (davamı)

Amortizasiyanın hesablanması üsulları ilə bağlı açıqlama - BMS 16 və BMS 38 -ə dəyişikliklər (12 may 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016 -cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişikliyə əsasən Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları Şurası (BMUSŞ) aktivlərin amortizasiyasının hesablanması üçün gəlirə əsaslanan üsulların istifadəsinin uyğun olmadığına aydınlıq gətirmişdir. Belə ki, adətən aktivin istifadəsini tələb edən fəaliyyətdən yaranan gəlir sadəcə həmin aktivlə bağlı iqtisadi səmərədən deyil, həmçinin bir sıra digər amillərdən asılıdır. Hazırda Şirkət bu dəyişikliklərin onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

2014-cü ildə dərc edilmiş BMHS-lərin illik təkmilləşdirilməsi (25 sentyabr 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu təkmilləşdirmələr dörd standarta təsir göstərir: BMHS 5-ə edilmiş dəyişikliyin məqsədi silinmə növündəki dəyişikliyin ("satış üçün nəzərdə tutulan" kateqoriyasından "səhmdarlara ötürülmək üçün nəzərdə tutulan" kateqoriyasına və ya əksinə təsnifləşdirilməsi) satış və ya ötürülmə planında dəyişikliyə səbəb olmadığını və bu şəkildə uçota alınmalı olmadığını aydınlaşdırmaqdır. BMHS 7 -yə edilmiş dəyişiklik ötürülmüş maliyyə aktivinə xidmət göstərilməsi üzrə razılaşmanın şərtlərinə əsasən aktivin müəssisə tərəfindən davamlı istifadə olunub-olunmamasını müəyyən etməkdə rəhbərliyə kömək edən əlavə göstərişlərdən ibarətdir. Bu, BMHS 7-nin məlumatların açıqlanması tələbindən irəli gəlir. Dəyişiklik, həmçinin BMHS 7-də nəzərdə tutulan əvəzləşdirmə haqqında məlumatların açıqlanması tələbinin (BMS 34 ilə tələb olunan hallar istisna olmaqla) aralıq dövərə tətbiq edilmədiyini izah edir. BMS 19 -a edilmiş dəyişikliyə əsasən əmək fəaliyyətinin başa çatması ilə bağlı öhdəliklər üzrə diskont dərəcələri, yüksək keyfiyyətli korporativ istiqrazlar üçün inkişaf etmiş bazarın mövcudluğu və ya əsas kimi istifadə olunmalı dövlət istiqrazları ilə bağlı qərarlar öhdəliklərin yarandığı ölkənin valyutasında deyil, onların ifadə olunduğu valyutaya əsaslanmalıdır. BMS 34 -ə edilmiş dəyişikliyə əsasən aralıq maliyyə hesabatlarında "aralıq maliyyə hesabatlarının digər formalarında açıqlanan məlumatların" əks olunduğu yerə çarpaz istinadın edilməsi tələb edilir. Hazırda Şirkət bu dəyişikliklərin onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

Yuxarıda başqa cürəzərdə tutulmadığı təqdirdə, yeni standartlar əvəzləşmə Şirkətin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsiri gözlənilmir.

7 Pul Vəsaitləri və Onların Ekvivalentləri

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2014	31 dekabr 2013
Kassa	42	2
Bank hesablarındakı tələb edilənədək qalıqlar	1,019	877
İlkin ödəniş müddəti üç aydan az olan müddətli depozitlər	15	10
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,076	889

31 dekabr 2014-cü il tarixinə kassa istisna olmaqla, pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Bank hesablarındakı tələb edilənədək qalıqlar	İlkin ödəniş müddəti üç aydan az olan müddətli depozitlər	Cəmi
<i>Cari və dəyərsizləşməmiş</i>			
20 ən böyük Azərbaycan bankında	929	15	944
Xarici banklarda	90	-	90
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş	1,019	15	1,034

31 dekabr 2013-cü il tarixinə kassa istisna olmaqla, pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Bank hesablarındakı tələb edilənədək qalıqlar	İlkin ödəniş müddəti üç aydan az olan müddətli depozitlər	Cəmi
<i>Cari və dəyərsizləşməmiş</i>			
20 ən böyük Azərbaycan bankında	877	10	887
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş	877	10	887

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin coğrafi, valyuta, eləcə də ödəmə müddətləri və faiz dərəcələri üzrə təhlili 24-cü Qeyddə göstərilir.

TBC Kredit MMC
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

8 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2014	31 dekabr 2013
Fiziki şəxslərə verilmiş ipoteka kreditləri	5,800	5,497
Fiziki şəxslərə verilmiş ticarət kreditləri	10,399	9,589
Fiziki şəxslərə verilmiş istehlak kreditləri	14,432	12,600
Fiziki şəxslərə verilmiş xidmət və istehsal kreditləri	3,492	3,532
Fiziki şəxslərə verilmiş kənd təsərrüfatı kreditləri	735	169
Fiziki şəxslərə verilmiş digər kreditlər	2,329	1,031
Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat çıxılmaqla	(744)	(688)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	36,443	31,730

2014-cü il ərzində kredit portfelinin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	İpoteka kreditləri	Ticarət kreditləri	İstehlak kreditləri	Xidmət və istehsal kreditləri	Digər	Cəmi
1 yanvar 2014-cü il tarixinə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	25	371	129	145	18	688
İl ərzində ehtiyatın yaradılması/ (qaytarılması)	(8)	485	(54)	(102)	25	346
İl ərzində ümitsiz borclar kimi silinmiş məbləğlər	-	(416)	(38)	(31)	-	(485)
Ümitsiz borclar kimi silinmiş məbləğlərin qaytarılması	6	5	151	33	-	195
31 dekabr 2014-cü il tarixinə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	23	445	188	45	43	744

2013-cü il ərzində kredit portfelinin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	İpoteka kreditləri	Ticarət kreditləri	İstehlak kreditləri	Xidmət və istehsal kreditləri	Digər	Cəmi
1 yanvar 2013-cü il tarixinə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	37	96	87	108	-	328
İl ərzində ehtiyatın yaradılması/ (qaytarılması)	(36)	262	49	35	18	328
İl ərzində ümitsiz borclar kimi silinmiş məbləğlər	(14)	(10)	(30)	(4)	-	(58)
Ümitsiz borclar kimi silinmiş məbləğlərin qaytarılması	38	23	23	6	-	90
31 dekabr 2013-cü il tarixinə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	25	371	129	145	18	688

8 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar (davamı)

Kredit portfelinin iqtisadi sektorlar üzrə konsentrasiyası aşağıdakı kimidir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2014		31 dekabr 2013	
	Məbləğ	%	Məbləğ	%
Fiziki şəxslər				
- ipoteka kreditləri	5,800	16%	5,497	17%
- ticarət kreditləri	10,399	28%	9,589	30%
- istehlak kreditləri	14,432	39%	12,600	38%
- xidmət və istehsal kreditləri	3,492	9%	3,532	11%
- kənd təsərrüfatı kreditləri	735	2%	169	1%
- digər kreditlər	2,329	6%	1,031	3%
Cəmi fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	37,187	100%	32,418	100%
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar (ehtiyat ayırmalarından əvvəl)	37,187	100%	32,418	100%

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Şirkətin kredit portfelində hər birinin ümumi kredit qalığı 4,911 min AZN olan 50 borcalanı olmuşdur ki, bu da ümumi kredit portfelinin 13%-ni təşkil etmişdir (31 dekabr 2013: Şirkətin kredit portfelində hər birinin ümumi kredit qalığı 5,307 min AZN olan 50 borcalanı olmuşdur ki, bu da ümumi kredit portfelinin 16%-ni təşkil etmişdir).

31 dekabr 2014-cü il tarixinə girov təminatı haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Ticarət kreditləri	Kənd təsərrüfatı kreditləri	İpoteka kreditləri	Xidmət və istehsal kreditləri	İstehlak kreditləri	Digər	Cəmi
Təminatlı kreditlər	510	164	11	161	12,518	1,092	14,456
Girovla təmin edilmiş kreditlər:							
- yaşayış sahəsi	5,452	195	5,743	1,923	336	844	14,493
- daşınan əmlak	4,437	376	46	1,408	1,578	393	8,238
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	10,399	735	5,800	3,492	14,432	2,329	37,187

31 dekabr 2013-cü il tarixinə girov təminatı haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Ticarət kreditləri	Kənd təsərrüfatı kreditləri	İpoteka kreditləri	Xidmət və istehsal kreditləri	İstehlak kreditləri	Digər	Cəmi
Təminatlı kreditlər	99	1	1	27	8,291	50	8,469
Girovla təmin edilmiş kreditlər:							
- yaşayış sahəsi	4,827	154	5,492	2,021	583	436	13,513
- daşınan əmlak	4,663	14	4	1,484	3,726	545	10,436
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	9,589	169	5,497	3,532	12,600	1,031	32,418

Daşınan əmlaka əsasən avadanlıqlar, avtomobillər, mal-material ehtiyatları və müştərilərin şəxsi əşyaları daxildir. Yuxarıda qeyd olunan məlumatda kreditin və ya qoyulmuş girovun balans dəyəri (bunlardan hansı daha aşağı olarsa) göstərilmişdir; digər məlumatlar isə təminatlı kreditlərin tərkibində açıqlanmışdır. Kreditin balans dəyəri girov qoyulmuş aktivlərin likvidlik səviyyəsinə görə bölüşdürülmüşdür.

8 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar (davamı)

31 dekabr 2014-cü il tarixinə kreditlərin keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Ticarət kreditləri	Kənd təsərrüfatı kreditləri	İpoteka kreditləri	Xidmət və istehsal kreditləri	İstehlak kreditləri	Digər	Cəmi
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>							
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>							
- İki ildən çox kredit tarixçəsinə malik olan iri borcalanlar	258	-	143	201	-	-	602
- İri yeni borcalanlar	2,866	-	865	941	-	75	4,747
- Orta həcmli kreditlər	2,761	165	2,879	879	107	580	7,371
- Kiçik həcmli kreditlər	3,856	564	1,830	1,204	13,765	1,535	22,754
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	9,741	729	5,717	3,225	13,872	2,190	35,474
<i>Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş</i>							
- ödənişin 30 gündən az gecikdirilməsi	315	6	35	111	228	52	747
- ödənişin 30 gündən 90 gündək gecikdirilməsi	55	-	17	15	94	43	224
Cəmi vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	370	6	52	126	322	95	971
<i>Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər (ümumi məbləğ)</i>							
- ödənişin 30 gündən az gecikdirilməsi	-	-	-	-	-	-	-
- ödənişin 30 gündən 90 gündək gecikdirilməsi	-	-	-	-	-	-	-
- ödənişin 91 gündən 180 gündək gecikdirilməsi	75	-	26	29	59	39	228
- ödənişin 181 gündən 360 gündək gecikdirilməsi	112	-	5	66	146	5	334
- ödənişin 360 gündən artıq gecikdirilməsi	101	-	-	46	33	-	180
Cəmi fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər (ümumi məbləğ)	288	-	31	141	238	44	742
Kreditlərin ümumi balans dəyəri	10,399	735	5,800	3,492	14,432	2,329	37,187
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla	(445)	(10)	(22)	(45)	(189)	(33)	(744)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	9,954	725	5,778	3,447	14,243	2,296	36,443

TBC Kredit MMC
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

8 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar (davamı)

31 dekabr 2013-cü il tarixinə kreditlərin keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Ticarət kreditləri	Kənd təsərrüfatı kreditləri	İpoteka kreditləri	Xidmət və istehsal kreditləri	İstehlak kreditləri	Digər	Cəmi
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>							
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>							
- İki ildən çox kredit tarixçəsinə malik olan iri borcalanlar	41	-	116	11	-	-	168
- İri yeni borcalanlar	2,818	64	678	1,307	52	183	5,102
- Orta həcmli kreditlər	2,685	69	2,801	885	268	428	7,136
- Kiçik həcmli kreditlər	3,360	23	1,778	1,048	11,868	337	18,414
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	8,904	156	5,373	3,251	12,188	948	30,820
<i>Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş</i>							
- ödənişin 30 gündən az gecikdirilməsi	165	-	111	57	274	83	690
- ödənişin 30 gündən 90 günədək gecikdirilməsi	194	-	5	70	49	-	318
Cəmi vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	359	-	116	127	323	83	1,008
<i>Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər (ümumi məbləğ)</i>							
- ödənişin 30 gündən az gecikdirilməsi	9	-	-	2	-	-	11
- ödənişin 30 gündən 90 günədək gecikdirilməsi	-	-	-	-	-	-	-
- ödənişin 91 gündən 180 günədək gecikdirilməsi	61	13	-	19	54	-	147
- ödənişin 181 gündən 360 günədək gecikdirilməsi	199	-	8	118	32	-	357
- ödənişin 360 gündən artıq gecikdirilməsi	57	-	-	15	3	-	75
Cəmi fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər (ümumi məbləğ)	326	13	8	154	89	-	590
Kreditlərin ümumi balans dəyəri	9,589	169	5,497	3,532	12,600	1,031	32,418
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla	(371)	-	(25)	(145)	(129)	(18)	(688)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	9,218	169	5,472	3,387	12,471	1,013	31,730

8 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar (davamı)

Şirkət BMS 39, Maliyyə Alətləri: Tanınması və Qiymətləndirilməsi Standartında nəzərdə tutulan portfel üzrə ehtiyatın yaradılması metodologiyasını tətbiq etmiş və baş vermiş, lakin hesabat dövrünün sonuna heç bir ərdi kredit üzrə spesifik olaraq müəyyən edilməmiş dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat yaratmışdır. Şirkətin siyasəti kreditin dəyərsizləşməsinə dair spesifik olaraq obyektiv dəlil müəyyən edilməyə qədər hər bir krediti "vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş" kateqoriyasına təsnifləşdirməkdir. Bu siyasət və portfelin dəyərsizləşməsi metodologiyasının tətbiqi ilə əlaqədar olaraq dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat ərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlərin ümumi məbləğindən artıq olmuşdur. Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat kollektiv və fərdi kreditlər üçün yaradılmışdır.

Kreditin dəyərsizləşməsinə müəyyən edərək Şirkətin nəzərə aldığı əsas amillər onun vaxtı keçmiş statusu və müvafiq girov təminatının (əgər varsa) dəyərini realizasiya etmək imkanındır. Bunun əsasında yuxarıdakı cədvəldə fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlərin ödəmə müddətləri üzrə təhlili göstərilir.

Təminatın maliyyə təsiri təminatın dəyərini aşağıdakı aktivlər üçün ayrıca olaraq açıqlamaqla göstərilir: (i) girov təminatı və kreditin keyfiyyətini yaxşılaşdıran digər tədbirləri aktivin balans dəyərinə bərabər və ya ondan artıq olan aktivlər ("dəyərində n artıq əmin edilmiş aktivlər") və (ii) girov təminatı və kreditin keyfiyyətini yaxşılaşdıran digər tədbirləri aktivin balans dəyərindən az olan aktivlər ("kifayət qədər təmin edilməmiş aktivlər").

31 dekabr 2014-cü il tarixinə təminatın effekti aşağıda göstərilir:

	Dəyərindən artıq təmin edilmiş aktivlər		Kifayət qədər təmin edilməmiş aktivlər	
	Aktivlərin balans dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri	Aktivlərin balans dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>				
Fiziki şəxslərə verilmiş ipoteka kreditləri	5,740	19,948	38	10
Fiziki şəxslərə verilmiş ticarət kreditləri	9,361	69,483	691	96
Fiziki şəxslərə verilmiş istehlak kreditləri	1,883	6,198	12,359	-
Fiziki şəxslərə verilmiş xidmət və istehsal kreditləri	3,138	23,517	213	27
Fiziki şəxslərə verilmiş kənd təsərrüfatı kreditləri	357	1,300	368	79
Fiziki şəxslərə verilmiş digər kreditlər	1,154	3,123	1,141	26

31 dekabr 2013-cü il tarixinə təminatın effekti aşağıda göstərilir:

	Dəyərindən artıq təmin edilmiş aktivlər		Kifayət qədər təmin edilməmiş aktivlər	
	Aktivlərin balans dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri	Aktivlərin balans dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>				
Fiziki şəxslərə verilmiş ipoteka kreditləri	5,392	15,277	80	50
Fiziki şəxslərə verilmiş ticarət kreditləri	9,102	73,931	116	14
Fiziki şəxslərə verilmiş istehlak kreditləri	4,154	11,220	8,318	108
Fiziki şəxslərə verilmiş xidmət və istehsal kreditləri	3,354	22,407	34	5
Fiziki şəxslərə verilmiş kənd təsərrüfatı kreditləri	158	544	1	-
Fiziki şəxslərə verilmiş digər kreditlər	869	1,682	152	97

31 dekabr 2014-cü və 31 dekabr 2013-cü il tarixlərinə müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların hər bir kateqoriyasının balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərinə bərabərdir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların coğrafi, valyuta, eləcə də ödəmə müddətləri və faiz dərəcələri üzrə təhlili 24-cü Qeyddə göstərilir. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqqında məlumat 30-cu Qeyddə açıqlanır.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar eyni zamanda Şirkətin borc öhdəlikləri üçün təminat qoyulmuşdur.

9 Binalar, Avadanlıqlar və Qeyri-Maddi Aktivlər

	Qeyd	İcarədəki əmlakın təkmilləşdirilməsi	Ofis və kompüter avadanlıqı	Mebel	Nəqliyyat vasitələri	Cəmi binalar və avadanlıqlar	Proqram təminatı və lisensiyalar	Cəmi
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>								
1 yanvar 2013-cü il tarixinə ilkin dəyər		420	342	127	40	929	70	999
Yığılmış köhnəlmə və amortizasiya		(389)	(258)	(56)	(4)	(707)	(29)	(736)
1 yanvar 2013-cü il tarixinə balans dəyəri		31	84	71	36	222	41	263
Əlavələr		26	47	10	-	83	20	103
Silinmələr		-	(12)	(8)	(1)	(21)	-	(21)
Silinmiş aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya		-	9	5	-	14	-	14
Köhnəlmə və amortizasiya xərci	21	(32)	(46)	(13)	(7)	(98)	(11)	(109)
31 dekabr 2013-cü il tarixinə balans dəyəri		25	82	65	28	200	50	250
31 dekabr 2013-cü il tarixinə ilkin dəyər		446	377	129	39	991	90	1,081
Yığılmış köhnəlmə və amortizasiya		(421)	(295)	(64)	(11)	(791)	(40)	(831)
31 dekabr 2013-cü il tarixinə balans dəyəri		25	82	65	28	200	50	250
Əlavələr		-	50	18	13	81	7	88
Silinmələr		-	-	-	-	-	(22)	(22)
Silinmiş aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya		-	-	-	-	-	22	22
Köhnəlmə və amortizasiya xərci	21	(6)	(28)	(14)	(7)	(55)	(10)	(65)
31 dekabr 2014-cü il tarixinə balans dəyəri		19	104	69	34	226	47	273
31 dekabr 2014-cü il tarixinə ilkin dəyər		446	427	147	52	1,072	75	1,147
Yığılmış köhnəlmə və amortizasiya		(427)	(323)	(78)	(18)	(846)	(28)	(874)
31 dekabr 2014-cü il tarixinə balans dəyəri		19	104	69	34	226	47	273

31 dekabr 2014-cü il tarixinə qeyri-maddi aktivlər əsasən bank əməliyyatlarının həyata keçirilməsində istifadə olunan məlumat bazası üçün proqram təminatından və lisenziyalardan ibarətdir.

TBC Kredit MMC
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

10 Sair Aktivlər

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2014	31 dekabr 2013
<i>Sair cari aktivlər:</i>		
Qabaqcadan ödənilmiş xərclər	29	41
Cəmi sair cari aktivlər	29	41
<i>Sair uzunmüddətli aktivlər:</i>		
Əsas vəsaitlər üzrə qabaqcadan ödənişlər	49	6
Şirkətin mülkiyyətinə keçmiş girovlar	147	115
Cəmi sair uzunmüddətli aktivlər	196	121
Cəmi sair aktivlər	225	162

11 İnvestisiya Mülkiyyəti

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2014	31 dekabr 2013
1 yanvar tarixinə investisiya mülkiyyətinin ilkin dəyəri	100	-
Əlavələr	-	101
Amortizasiya xərci	-	(1)
Sair aktivlərə köçürmə	(100)	
31 dekabr tarixinə investisiya mülkiyyətinin ilkin dəyəri	-	100

31 dekabr 2014-cü il tarixində tamamlanan il ərzində Şirkət mülkiyyətində olan binasını üçüncü tərəflərə icarəyə verməmək qərarına gəlmiş və onu sair aktivlərə köçürmüşdür.

12 Digər Banklara Ödəniləcək Vəsaitlər

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2014	31 dekabr 2013
Banklar və maliyyə təşkilatlarından götürülmüş kreditlər	392	-
Cəmi digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	392	-

2014-cü ilin dekabr ayında Rabat bank Şirkətə 30 gün müddətinə 500 min ABŞ dolları (392 min AZN) məbləğində kredit ayırmışdır. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 392 min AZN (2013: sıfır) təşkil etmişdir.

13 Müddətli Borc Öhdəlikləri

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2014	31 dekabr 2013
OPIC-dən alınmış borc vəsaitləri	6,736	8,460
Qara Dəniz Ticarət və İnkişaf Bankından (QDTİB) alınmış borc vəsaitləri	2,495	3,118
Microvest-dən alınmış borc vəsaitləri	785	2,500
Credit Suisse-dən alınmış borc vəsaitləri	2,347	2,350
AYİB-dən alınmış borc vəsaitləri	2,724	1,339
Triple Jump-dan alınmış borc vəsaitləri	1,953	1,174
Hesablanmış ödəniləcək faizlər	261	242
Cəmi müddətli borc öhdəlikləri	17,301	19,183

31 dekabr 2014-cü il tarixinə bu borc öhdəliklərinə əsas borc məbləği və kreditlərin verilməsinə görə təxirə salınmış komissiya haqları daxildir.

15 dekabr 2006-cı il tarixinə Şirkət 15 iyun 2015-ci il tarixində ödənilmək şərtilə əlavə 7,500 min ABŞ dolları (6,540 min AZN) məbləğində kreditin alınmasına dair yeni kredit müqaviləsi imzalamışdır. 2010-cu ildə Şirkət OPIC-dən 15 iyun 2021-ci il tarixində ödənilmək şərtilə 12,000 min ABŞ dolları (9,641 min AZN) məbləğində borc vəsaitinin alınmasına dair daha bir kredit müqaviləsi imzalamışdır. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə yuxarıda qeyd olunan borc vəsaitləri üzrə qalıq 6,736 min AZN (2013: 8,460 min AZN) əşkil etmişdir. Şirkət OPIC-dən alınmış borc vəsaitlərinin müqabilində öz kredit portfelinin 10,837 min AZN hissəsini girov qoymuşdur. Şirkətin yuxarıda qeyd olunan kredit müqavilələrində nəzərdə tutulan xüsusi maliyyə şərtlərinə riayət etməsi tələb edilir. 31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərinə rəhbərlik Şirkət tərəfindən həmin xüsusi maliyyə şərtlərinə riayət olunduğunu hesab edir.

2013-cü ilin iyul və noyabr aylarında "Qara Dəniz Ticarət və İnkişaf Bankı" Şirkətə 36 ay müddətinə hər biri 2,000 min ABŞ dolları (1,569 min AZN) olmaqla iki kredit xətti ayırmışdır. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə həmin kredit üzrə qalıq 2,495 min AZN (2013: 3,118 min AZN) təşkil etmişdir. Şirkətin yuxarıda qeyd olunan kredit müqaviləsində nəzərdə tutulan xüsusi maliyyə şərtlərinə riayət etməsi tələb edilir. 31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərinə rəhbərlik Şirkət tərəfindən həmin xüsusi maliyyə şərtlərinə riayət olunduğunu hesab edir.

2012-ci ilin aprel ayında Şirkət "Microvest"-dən 24 ay müddətinə 1,500 min ABŞ dolları (1,179 min AZN) məbləğində kredit götürmüşdür. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə Şirkətin həmin borc vəsaiti üzrə hər hansı öhdəliyi olmamışdır (2013: 941 min AZN). 2012-ci ilin dekabr ayında "Microvest" Şirkətə 24 ay müddətinə 500 min ABŞ dolları (393 min AZN) və 2,000 min ABŞ dolları (1,570 min AZN) məbləğində əlavə iki kredit xətti ayırmışdır. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə həmin borc vəsaitləri üzrə qalıq sıfıra bərabər olmuşdur (2013: 2,500 min AZN). 2014-cü ilin dekabr ayında "Microvest" Şirkətə hər biri 500 min ABŞ dolları (392 min AZN) olmaqla iki kredit xətti ayırmışdır. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə həmin borc vəsaitləri üzrə qalıq 784 min AZN əşkil etmişdir. Şirkətin yuxarıda qeyd olunan kredit müqavilələrində nəzərdə tutulan xüsusi maliyyə şərtlərinə riayət etməsi tələb edilir. 31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərinə rəhbərlik Şirkət tərəfindən həmin xüsusi maliyyə şərtlərinə riayət olunduğunu hesab edir.

2012-ci ilin iyul ayında "Credit Suisse" Şirkətə 24 ay müddətinə hər biri 500 min ABŞ dolları (393 min AZN) olmaqla əlavə iki kredit xətti ayırmışdır. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə Şirkətin həmin borc vəsaitləri üzrə hər hansı öhdəliyi olmamışdır (2013: 393 min AZN). 2012-ci ilin avqust ayında "Credit Suisse" Şirkətə 24 ay müddətinə 1,000 min ABŞ dolları (785 min AZN) məbləğində daha bir kredit xətti ayırmışdır. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə Şirkətin həmin borc vəsaiti üzrə hər hansı öhdəliyi olmamışdır. 2012-ci ilin oktyabr ayında "Credit Suisse" Şirkətə 24 ay müddətinə 1,000 min ABŞ dolları (785 min AZN) məbləğində daha bir kredit xətti ayırmışdır. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə Şirkətin həmin borc vəsaiti üzrə hər hansı öhdəliyi olmamışdır (2013: 785 min AZN). 2014-cü ilin avqust ayında "Credit Suisse" Şirkətə 24 ay müddətinə hər biri 500 min ABŞ dolları (392 min AZN) olmaqla əlavə iki kredit xətti ayırmışdır. 2014-cü ilin sentyabr ayında Şirkət "Credit Suisse"-dən 1,000 min ABŞ dolları (784 min AZN) məbləğində daha bir kredit götürmüşdür. 2014-cü ilin oktyabr ayında Şirkət "Credit Suisse"-ə 24 ay müddətinə 1,000 min ABŞ dolları (784 min AZN) məbləğində veksellər emissiya etmişdir. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə yuxarıda qeyd olunan borc öhdəlikləri üzrə ümumi qalıq 2,347 min AZN (2013: 2,350 min AZN) əşkil etmişdir. Şirkətin yuxarıda qeyd olunan kredit müqavilələrində nəzərdə tutulan xüsusi maliyyə şərtlərinə riayət etməsi tələb edilir. 31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərinə rəhbərlik Şirkət tərəfindən həmin xüsusi maliyyə şərtlərinə riayət olunduğunu hesab edir.

13 Müddətli Borc Öhdəlikləri (davamı)

2013-cü ilin avqust ayında "Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı" Şirkətə 36 ay müddətinə 1,750 min ABŞ dolları (1,373 min AZN) məbləğində kredit ayırmışdır. 2014-cü ilin avqust ayında Şirkət "Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı"ndan 1,750 min ABŞ dolları (1,373 min AZN) məbləğində daha bir kredit cəlb etmişdir. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə həmin borc vəsaiti üzrə qalıq 2,724 min AZN (2013: 1,339 min AZN) təşkil etmişdir. Şirkətin yuxarıda qeyd olunan kredit müqaviləsində nəzərdə tutulan xüsusi maliyyə şərtlərinə riayət etməsi tələb edilir. 31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərinə rəhbərlik Şirkət tərəfindən həmin xüsusi maliyyə şərtlərinin pozulmadığını hesab edir.

2012-ci ilin noyabr ayında "Triple Jump" Şirkətə 48 ay müddətinə 1,500 min ABŞ dolları (1,176 min AZN) məbləğində kredit ayırmışdır. 2014-cü ilin may ayında "Triple Jump" Şirkətə 36 ay müddətinə 1,000 min ABŞ dolları (784 min AZN) məbləğində daha bir kredit ayırmışdır. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə həmin borc vəsaiti üzrə qalıq 1,953 min AZN (2013: 1,174 min AZN) təşkil etmişdir. Həmin kredit vəsaiti ödəniş tarixində birdəfəlik ödəniləcəkdir. Şirkət "Triple Jump"-dan alınmış borc vəsaitlərinin müqabilində öz kredit portfelinin 1,316 min AZN hissəsini girov qoymuşdur. Şirkətin yuxarıda qeyd olunan kredit müqaviləsində nəzərdə tutulan xüsusi maliyyə şərtlərinə riayət etməsi tələb edilir. 31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərinə rəhbərlik Şirkət tərəfindən həmin xüsusi maliyyə şərtlərinə riayət olunduğunu hesab edir.

31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərində tamamlanan illər üzrə borc öhdəlikləri üzrə faiz dərəcələri bazar faiz dərəcələrinə uyğun olmuşdur.

31 dekabr 2014-cü və 31 dekabr 2013-cü il tarixlərinə müddətli borc öhdəliklərinin hər bir kateqoriyasının balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərində bərabərdir.

Müddətli borc öhdəliklərinin coğrafi, valyuta, eləcə də ödəmə müddətləri və faiz dərəcələri üzrə təhlili 24-cü Qeyddə göstərilir.

14 Korporativ İstiqrazlar

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2014	31 dekabr 2013
Yerli bazarda buraxılmış istiqrazlar	3,046	2,022
Cəmi korporativ istiqrazlar	3,046	2,022

31 dekabr 2014-cü il tarixində Şirkət Bakı Fond Birjası vasitəsilə hər birinin nominal dəyəri 1,000 AZN olan 3,046 min AZN (2013: 2,022 min AZN) məbləğində 3,000 ədəd adi istiqraz buraxmışdır. Həmin istiqrazların ödəniş tarixi 6 aprel 2016-cı il, illik gəlirlilik dərəcəsi isə 9% təşkil edir. 31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərinə həmin maliyyə öhdəliklərinə əsas borc məbləği, istiqrazların buraxılması üzrə təxirə salınmış komissiya haqları və hesablanmış ödəniləcək faizlər daxildir.

15 Avroistiqrazlar

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2014	31 dekabr 2013
Avrodollar	3,986	-
Cəmi buraxılmış avroistiqrazlar	3,986	-

Avroistiqrazlar Gürcüstan Fond Birjası vasitəsilə iki tranşda hər birinin nominal dəyəri 10,000 ABŞ dolları (7,843 min AZN) olan 1,961 min AZN (2,500 min ABŞ dolları) məbləğində 250 ədəd istiqraz buraxılmışdır. Həmin istiqrazların ödəniş tarixi müvafiq olaraq 21 iyul 2016-cı və 21 oktyabr 2016-cı illər, illik gəlirlilik dərəcəsi isə 9% təşkil edir. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə həmin maliyyə öhdəliklərinə əsas borc məbləği, istiqrazların buraxılması üzrə təxirə salınmış komissiya haqları və hesablanmış ödəniləcək faizlər daxildir.

TBC Kredit MMC
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

16 Sair Öhdəliklər

Sair öhdəliklərə aşağıdakılar daxildir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2014	31 dekabr 2013
İşçilərə ödəniləcək məbləğlər	140	147
Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər	132	79
Hesablanmış digər öhdəliklər	117	112
Cəmi sair öhdəliklər	389	338

31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixinə Şirkətin bütün sair öhdəlikləri cari öhdəliklər kimi təsnifləşdirilmişdir.

17 Nizamnamə Kapitalı

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Nizamnamə kapitalı	Cəmi
1 yanvar 2013-cü il	8,453	8,453
31 dekabr 2013-cü il	8,453	8,453
31 dekabr 2014-cü il	8,453	8,453

2007-ci ilin dekabr ayında Gürcüstanın ən böyük kommertiya banklarından biri olan "TBC Bank Səhmdar Cəmiyyəti" Şirkətə 6,424 min AZN məbləğində kapital qoyuluşu etmişdir.

Nizamnamə kapitalının restrukturizasiyası nəticəsində Şirkətin səhmlərinin 75%-i "TBC Bank"a, 25%-i isə "Enclude LTD" (keçmiş adı ShoreBank International) şirkətə məxsus olmuşdur. 2014-cü və 2013-cü illər ərzində Şirkətin təsdiqlənmiş nizamnamə kapitalında dəyişiklik olmamışdır.

18 Faiz Gəlirləri və Xərcləri

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
Faiz gəlirləri		
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	7,599	6,976
Digər	16	9
Cəmi faiz gəlirləri	7,615	6,985
Faiz xərcləri		
Müddətli borc öhdəlikləri	1,556	1,615
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	362	97
Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	6	-
Cəmi faiz xərcləri	1,924	1,712
Xalis faiz gəlirləri	5,691	5,273

Dəyersizləşmiş maliyyə aktivləri üzrə hesablanmış faiz gəlirləri 197 min AZN (2013: 185 min AZN) təşkil etmişdir.

TBC Kredit MMC
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

19 Haqq və Komissiya Gəlirləri və Xərcləri

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
Haqq və komissiya gəlirləri		
- Hesablaşma əməliyyatları	26	22
Cəmi haqq və komissiya gəlirləri	26	22
Haqq və komissiya xərcləri		
- Hesablaşma əməliyyatları	44	46
- Xarici valyuta əməliyyatları	6	11
Cəmi haqq və komissiya xərcləri	50	57

20 İnzibati və Sair Əməliyyat Xərcləri

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
İşçi heyəti üzrə xərclər	1,742	1,524
Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər	351	344
İcarə xərcləri	442	449
İl üzrə köhnəlmə/amortizasiya xərci	65	109
Peşəkar xidmətlər	124	99
Reklam və marketinq xidmətləri	99	83
Rabitə xidmətləri	79	70
Sair	253	231
Cəmi inzibati və sair əməliyyat xərcləri	3,155	2,909

21 Mənfəət Vergisi

Mənfəət vergisi xərci aşağıdakı komponentlərdən ibarətdir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
Cari il üzrə vergi xərci	530	474
Təxirə salınmış vergi krediti	(67)	(2)
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	463	472

Şirkətə tətbiq edilən mənfəət vergisi dərəcəsi 20% (2013: 20%) əşkil edir. Gözlənilən və faktiki tətbiq edilən vergi xərclərinin üzvləşdirilməsi aşağıda göstərilir.

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
BMHS-ə əsasən vergidən əvvəlki mənfəət	2,226	2,025
Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş dərəcə ilə hesablanmalı olan mənfəət vergisi xərci (2014: 20%; 2013: 20%)	445	405
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan xərclərin vergi effekti:		
- Gəlirdən çıxılmayan xərclər	16	72
- Əvvəlki illər üzrə cari vergi xərclərinin az/(çox) hesablanması	2	(5)
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	463	472

21 Mənfəət Vergisi (davamı)

BMHS və Azərbaycan Respublikasının yerli vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə hesabatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər əmələ gəlir. Bu müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir və 20% (2013: 20%) dərəcəsində qeydə alınır.

	31 dekabr 2013	Mənfəət və ya zərərə (xərc)/gəlir kimi yazılmışdır	31 dekabr 2014
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>			
Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
Binalar və avadanlıqlar	28	(5)	23
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	117	59	176
Sair öhdəliklər	5	13	18
Təxirə salınmış xalis vergi aktivini	150	67	217

	31 dekabr 2012	Mənfəət və ya zərərə (xərc)/gəlir kimi yazılmışdır	31 dekabr 2013
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>			
Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
Binalar və avadanlıqlar	26	2	28
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	116	1	117
Sair öhdəliklər	6	(1)	5
Təxirə salınmış xalis vergi aktivini	148	2	150

22 Seqmentlər üzrə Təhlil

Fəaliyyətlə bağlı qərar qəbul etmək səlahiyyətinə malik olan İdarə Heyəti fəaliyyətin qiymətləndirilməsi və resursların bölüşdürülməsi məqsədilə Şirkətin daxili hesabatlarını nəzərdən keçirir. Həmin hesabatlara əsasən müəyyən edilmiş fəaliyyət seqmentləri aşağıda göstərilir:

(a) Hesabat seqmentinin gəlir mənbəyi olan məhsul və xidmətlərin təsviri

İstehlak kreditləri – Şirkətin bütün fərdi müştərilərinə verilmiş kreditlərdir

Mikro, kiçik və orta biznes kreditləri – Mikro, kiçik və orta biznes kreditləridir

İdarə Heyəti fəaliyyət seqmentləri üzrə maliyyə nəticələrini vergidən əvvəl düzəliş edilmiş mənfəətin hesablanmasına əsasən müəyyən edir. İdarə Heyətinə təqdim edilmiş digər məlumatlar aşağıdakı müvafiq üzləşdirmədə göstərilən maddələr istisna olmaqla, hazırkı maliyyə hesabatlarında göstərilən qaydaya uyğun olaraq qiymətləndirilir.

(b) Hesabat seqmentlərinin müəyyən edilməsi üçün rəhbərliyin istifadə etdiyi amillər

İdarə Heyəti tərəfindən təhlil edilən seqmentlər üzrə maliyyə məlumatlarına müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar daxildir. Belə maliyyə məlumatları rəhbərliyə təqdim edilən daxili seqmentlər üzrə təhlil ilə qismən uyğun gəlir. Beləliklə, fəaliyyət seqmentlərinin əsasını təşkil etməli olan qismən uyğun gələn maliyyə məlumatlarını müəyyən edərkən rəhbərlik BMHS 8, *Fəaliyyət Seqmentləri* standartının əsas prinsiplərini tətbiq etmişdir.

(c) Fəaliyyət seqmentləri üzrə mənfəət və ya zərərin, aktiv və öhdəliklərin qiymətləndirilməsi

İdarə Heyəti Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq hazırlanmış maliyyə məlumatlarını (seqmentlər üzrə bölüşdürülməmiş mənfəət vergisindən başqa) nəzərdən keçirir.

İdarə Heyəti seqmentlər üzrə fəaliyyət nəticələrini vergidən əvvəlki mənfəətə əsasən qiymətləndirir.

22 Seqmetlər üzrə Təhlil (davamı)

(d) Hesabat seqmentləri üzrə mənfəət və ya zərər, aktiv və öhdəliklər haqqında məlumat

31 dekabr 2014-cü il tarixində tamamlanan il üzrə hesabat seqmentləri haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	İstehlak kreditləri	Mikro, kiçik və orta biznes kreditləri	Cəmi
2014			
Üçüncü tərəflərdən əldə edilmiş gəlirlər:			
- Faiz gəlirləri – Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	3,803	3,796	7,599
- Faiz gəlirləri – Digər banklardan alınacaq vəsaitlər	8	8	16
Faiz gəlirləri	3,811	3,804	7,615
-			
- Faiz xərcləri – Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	(6)	-	(6)
- Faiz xərcləri – Müddətli borc öhdəlikləri	(280)	(1,276)	(1,556)
- Faiz xərcləri – Korporativ istiqrazlar və avroistiqrazlar	(362)	-	(362)
Faiz xərcləri	(648)	(1,276)	(1,924)
-			
Xalis faiz gəlirləri	3,163	2,528	5,691
Kreditlərin dəyersizləşməsi üzrə ehtiyat	(86)	(260)	(346)
Kreditlərin dəyersizləşməsi üzrə ehtiyatın yaradılmasından sonrakı xalis faiz gəlirləri	3,077	2,268	5,345
-			
- Haqq və komissiya gəlirləri	14	12	26
- Haqq və komissiya xərcləri	(27)	(23)	(50)
- Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə zərər çıxılmaqla gəlir	3	2	5
- Sair əməliyyat gəlirləri	30	25	55
- İnzibati və sair əməliyyat xərcləri	(1,664)	(1,426)	(3,090)
- Köhnəlmə və amortizasiya	(35)	(30)	(65)
Vergidən əvvəlki mənfəət	1,397	829	2,226
-			
Mənfəət vergisi xərci	(249)	(214)	(463)
İl üzrə mənfəət	1,147	616	1,763

31 dekabr 2014-cü il tarixində tamamlanan il üzrə müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların ümumi məbləğinin hesabat seqmentləri arasında bölgüsü aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	İstehlak kreditləri	Mikro, kiçik və orta biznes kreditləri	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların ümumi məbləği	20,031	17,156	37,187

TBC Kredit MMC
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

22 Səqmetlər üzrə Təhlil (davamı)

31 dekabr 2013-cü il tarixində tamamlanan il üzrə hesabat səqmentləri haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	İstehlak kreditləri	Mikro, kiçik və orta biznes kreditləri	Cəmi
2013			
Üçüncü tərəflərdən əldə edilmiş gəlirlər:			
- Faiz gəlirləri – Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	3,605	3,371	6,976
- Faiz gəlirləri – Digər banklardan alınacaq vəsaitlər	5	4	9
Faiz gəlirləri	3,610	3,375	6,985
-			
- Faiz xərcləri – Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	(69)	-	(69)
- Faiz xərcləri – Müddətli borc öhdəlikləri	(279)	(1,267)	(1,546)
- Faiz xərcləri – Korporativ istiqrazlar və avroistiqrazlar	(97)	-	(97)
Faiz xərcləri	(445)	(1,276)	(1,712)
-			
Xalis faiz gəlirləri	3,165	2,108	5,273
Kreditlərin dəyersizləşməsi üzrə ehtiyat	(31)	(297)	(328)
Kreditlərin dəyersizləşməsi üzrə ehtiyatın yaradılmasından sonrakı xalis faiz gəlirləri	3,134	1,811	4,945
-			
- Haqq və komissiya gəlirləri	18	4	22
- Haqq və komissiya xərcləri	(30)	(27)	(57)
- Sair əməliyyat gəlirləri	24	-	24
- İnzibati və sair əməliyyat xərcləri	(1,474)	(1,326)	(2,800)
- Köhnəlmə və amortizasiya	(56)	(53)	(109)
Vergidən əvvəlki mənfəət	1,096	929	2,025
-			
Mənfəət vergisi xərci	(244)	(228)	(472)
İl üzrə mənfəət	852	701	1,553

31 dekabr 2013-cü il tarixində tamamlanan il üzrə müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların ümumi məbləğinin hesabat səqmentləri arasında bölgüsü aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	İstehlak kreditləri	Mikro, kiçik və orta biznes kreditləri	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların ümumi məbləği	16,399	15,331	31,730

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi

Risklərin idarə edilməsi maliyyə (kredit, bazar, coğrafi, valyuta, likvidlik və faiz dərəcəsi riskləri), əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirilir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi funksiyasının əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Kredit riski. Maliyyə aləti üzrə əməliyyat aparən bir tərəf öz öhdəliyini yerinə yetirməməsi nəticəsində digər tərəfə maliyyə zərəri vurduqda, Şirkət kredit riskinə məruz qalır. Kredit riski Şirkətin qarşı tərəflərlə həyata keçirdiyi kredit və digər əməliyyatlar nəticəsində ortaya çıxır ki, bu da maliyyə aktivlərinin yaranmasına gətirib çıxarır.

Şirkətin İdarə Heyəti tərəfindən təsdiqlənmiş Kredit Siyasətinə uyğun olaraq mümkün kredit risklərinin diversifikasiyasını və azaldılmasını təmin etmək üçün kredit portfeli üzrə bəzi limitlər müəyyən edilmişdir. Bu limitlər aşağıda göstərilir:

1. Biznes və istehlak kreditləri üzrə limitlər;
2. İqtisadi sektorlar üzrə limitlər;
3. Regionlar üzrə limitlər;
4. Konsentrasiya limitləri; və
5. Təminatın növü üzrə limitlər.

Risklərin İdarə Edilməsi Departamenti hər rüb limitləri müəyyən edir və onları nəzərdən keçirir. Bazar şəraitində əhəmiyyətli dəyişikliklər baş verdiyi təqdirdə həmin limitlərə yenidən baxıla bilər. Limitlərin dəyişməsi ilə bağlı təklif əvvəlcə Kredit Komitəsi, sonra isə İdarə Heyəti tərəfindən təsdiqlənir.

Kredit Əməliyyatları və Hesabatı Departamenti müntəzəm olaraq bütün limitlərə riayət edilməsinə nəzarət edir və bəzi limitlər (bir borcalan və ya bir -biri ilə əlaqədar borcalanlar qrupuna verilmiş kreditlərin maksimum məbləği və əlaqəli tərəflərə verilmiş kreditlərin maksimum məbləği) hər hansı yeni kreditin verilməsindən əvvəl yoxlanılır.

Kredit risklərinin idarə edilməsi Şirkətin əməliyyatlarının tərkib hissəsidir. Risklərin idarə edilməsi funksiyası kreditlərin verilməsi və təsdiqlənməsindən onun geri qaytarılmasınadək baş verən kredit prosesinin bütün mərhələlərini əhatə edir. Şirkətin Risklərin İdarə Edilməsi Komitəsi və Kredit Komitəsi müntəzəm olaraq yığılır və ən azı ayda bir dəfə İdarəetmə Komitəsinə hesabat verir. Bu komitələr, Mərkəzi Bankın İdarə Heyəti tərəfindən 29 dekabr 2004-cü il tarixinə təsdiqlənmiş Risklərin İdarə Edilməsi Standartları və Prosedurları, aktivlərin təsnifləşdirilməsi və aktivlərin idarə edilməsi üzrə Şirkətin daxili siyasətinə uyğun olaraq risklərin maksimum səviyyəsi ilə bağlı vəzifələri və təlimatları aydın şəkildə müəyyən etmişdir. Mərkəzi Bankın Risklərin İdarə Edilməsi Standartları və Prosedurlarına əsasən risklərin idarə edilməsi prosesinə onların müəyyən edilməsi və qiymətləndirilməsi yolu ilə risklərə nəzarət edilməsi və azaldılması, bu cür risklərlə bağlı hesabatların hazırlanması (məsələn, Rəhbərlik, komitələr və risklərin idarə edilməsi üzrə mütəxəssislər tərəfindən) və Rəhbərlik tərəfindən risk limitlərinin qəbul edilməsi.

Şirkətdə risklərin idarə edilməsi funksiyası Şirkətin Müşahidə Şurası və bütün əməkdaşlarının vəzifə və səlahiyyətlərinin ümumi strukturuna daxildir. Bu funksiya aşağıdakıların müəyyən edilməsini tələb edir: (i) risklərin idarə edilməsi funksiyası çərçivəsində nəzarət edilən risklərin həcmi və ya səviyyəsi, (ii) Şirkətin daxili strukturunda risklərin idarə edilməsi funksiyasının yerinə yetirilməsinə görə məsul olan işçinin vəzifəsi və (iii) risklərlə bağlı məlumatların qiymətləndirilməsi metodologiyası, müvafiq hesabatların hazırlanması və bu cür risklərə nəzarət edilməsi (risk limitlərinin müəyyən edilməsi) və qərarların qəbul edilməsi prosesində bu cür məlumatların nəzərə alınması.

Mərkəzi Bankın müəyyən etdiyi Risklərin İdarə Edilməsi Standartlarında kredit risklərinin xarakteri, eləcə də onların müəyyən edilməsi və qiymətləndirilməsi metodologiyası əks etdirilir. Bundan əlavə, həmin Standartlarda Şirkətin Müşahidə Şurası tərəfindən aşağıdakı risk limitlərinin qəbul edilməsi nəzərdə tutulur: kapital riski, bazar riski, kredit riski və konsentrasiya riski üzrə limitlər.

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Şirkət məruz qaldığı kredit riskinə bir borcalan, eləcə də coğrafi və ya fəaliyyət seqmentləri üzrə limitlər müəyyən etməklə nəzarət edir. Bu cür risklərə Kredit Komitəsi kimi Şirkətin müvafiq bölmələri tərəfindən gündəlik nəzarət olunur. Belə risklərə həmçinin İdarəetmə Komitəsi tərəfindən hər ay nəzarət olunur və vaxtı keçmiş kreditlərin sayının azaldılması ələb olunduqda, prosedurların təkmilləşdirilməsi məqsədilə il ərzində mütəmadi olaraq nəzərdən keçirilir. Kredit riski səviyyəsinin məhsul, borcalan və sənaye sahələri üzrə limitləri müntəzəm olaraq Rəhbərlik tərəfindən təsdiqlənir.

Bir borcalan, o cümlədən banklar və broker şirkətlərinin məruz qaldığı kredit riski əlavə olaraq balans və balansdankənar riskləri əhatə edən Mərkəzi Bankın normativ sub-limitləri vasitəsilə, eləcə də gün ərzində forvard valyuta müqavilələri kimi ticarət vasitələri üzrə risk limitlərini ötürməklə məhdudlaşdırılır. Qəbul edilə bilən risk səviyyəsi üzrə limitlərə faktiki olaraq hər gün nəzarət edilir. Şirkət tərəfindən aşağıdakı sub-limitlər tətbiq edilir:

- (1) bir borcalanın və ya bir -biri ilə əlaqədar borcalanlar qrupuna verilmiş kreditlərin məbləği kredit tələblərinin təminatının bazar dəyəri bu kredit tələbinin məbləğinin 100 faizindən az olmadığı halda Şirkətin məcmu kapitalının 10 faizindən çox olmamalıdır.
- (2) əlaqəli tərəflərə verilmiş kredit tələblərinin məbləği Şirkətin məcmu kapitalının 10 faizindən çox olmamalıdır.

Şirkətin kredit siyasəti kreditlərin verilməsi prosesinə cəlb olunan Şirkətin hər bir əməkdaşının vəzifə və səlahiyyətlərini tənzimləyir, eləcə də kreditlərin verilməsi limitlərini, kreditlərə nəzarət qaydalarını, Şirkətin tətbiq etdiyi reyting sisteminin prinsiplərini və kreditlərin verilməsi prosedurlarını müəyyən edir.

Kreditin təsdiqlənməsi proseduru və səlahiyyətlərin müəyyən edilməsi. Kreditin təsdiqlənməsi prosesi Şirkətin Kredit Siyasətində nəzərdə tutulan prosedurlara uyğun olaraq həyata keçirilir. Kreditin təsdiqlənməsi səlahiyyətləri hər bir biznes vahidi üzrə Şirkətin Rəhbərliyi tərəfindən təsdiqlənmiş limitlər çərçivəsində müəyyən edilir.

Kreditlərin təsdiqlənməsi üzrə səlahiyyətlər. Kredit Komitəsinin Siyasətinə uyğun olaraq maksimal kredit məbləği və ya "əlaqəli şirkətlər qrupuna verilmiş kreditlər" məcmu kapitalın 10 faizinə qədər olmalıdır. Müstəsna hallarda kredit risklərinin maksimal miqdarı Şirkətin məcmu kapitalının 10 faizindən çox ola bilər, lakin əlavə 5% -dən (məcmu kapitalın 15%-dən) yuxarı ola bilməz. Bu cür kreditlər qənaətbəxş kredit tarixçəsinə, yüksək ödəmə qabiliyyətinə və qənaətbəxş maliyyə-təsərrüfat göstəricilərinə malik olan uzunmüddətli borcalanlara verilir. Şirkətin iyirmi iri borcalanına verilmiş kreditlər üzrə risklərin yol verilən maksimal miqdarı cəmi portfelin 20 faizindən çox olmamalıdır. Kredit Komitəsi 500 min ABŞ Dolları məbləğinə qədər kreditləri təsdiqləmək səlahiyyətinə malikdir. Bu məbləğdən yuxarı olan kredit limitləri və həmin limitdən yuxarı olan məcmu kredit riskləri ilə bağlı qərar TBC Bankın Risklərin İdarə Edilməsi Departamenti tərəfindən təsdiqlənməlidir.

Kreditlərin verilməsindən əvvəl Şirkət potensial borcalanların ətraflı qiymətləndirilməsini aparır. Bu təhlil potensial borcalanın maliyyə vəziyyətinə, bazardakı mövqeyinə, kreditin təminatı üçün qoyulmuş girovun növünə və dəyərinə, eləcə də kredit tarixçəsinə əsaslanır.

Kreditlərin monitorinqi Şirkətin borcalan üzrə təyin etdiyi daxili risk reytingini əzərə almaqla, kreditin ümumi müddəti ərzində müntəzəm şəkildə aparılır. Bir çox hallarda planlaşdırılmış monitorinq hər rüb aparılır. Kreditin vaxtı keçdikdə, borcalana on gün ərzində bildiriş göndərilir. Borcalan krediti ödəyə bilmədikdə 30 gün ərzində ikinci bildiriş göndərilir. Kreditlərin böyük hissəsi üzrə faiz ödənişləri hər ay aparıldığına görə, bu Şirkətə borcalanın maliyyə vəziyyətinə dair əlavə məlumat əldə etmək imkanı verir. Ödənişlərin vaxtı gecikdirildiyi halda, Monitorinq və Problemlə Kreditlər Şöbəsi tərəfindən əlavə monitorinq keçirilir. Həmin Şöbə Şirkətin aktivlərinin təhlükəsizliyi və mümkün kredit riskləri və zərərlərin azaldılmasını təmin etmək məqsədilə, bütün kredit növləri üzrə monitorinq aparır və monitorinqin nəticələrinə dair xüsusi hesabat hazırlayaraq onu Şirkətin Kredit Komitəsinə təqdim edir. Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər istisna olmaqla, Şirkətin bütün kreditlər üçün zəmanətlər və müxtəlif girov növləri (daşınmaz əmlak, əsas vəsaitlər, dövriyyə də olan mallar, qiymətli kağızlar və s.) şəklində təminat alınmasını nəzərdə tutur.

Girovun qiymətləndirilməsi müstəqil peşəkar şirkət tərəfindən aparılır.

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Aşağıdakı ədvəldə maliyyə aktivləri üzrə kredit riskinin maksimal həddi göstərilir. Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda göstərilən maliyyə aktivləri üzrə kredit riskinin maksimal həddi həmin aktivlərin girovdan əvvəlki balans dəyərində bərabərdir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Maksimal hədd	Xalis hədd
31 dekabr 2014		
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,076	1,076
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	36,443	36,443
Sair maliyyə aktivləri	69	69
31 dekabr 2013		
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	889	889
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	31,730	31,730
Sair maliyyə aktivləri	3	3

Bazar riski. Şirkət bazardakı ümumi və spesifik dəyişikliklərə məruz qalan (a) valyuta (b) faiz dərəcəsi və (c) pay ətləri üzrə açıq mövqələr ilə əlaqədar bazar risklərinə məruz qalır. Bazar risklərinin idarə edilməsində Şirkətin məqsədi valyuta məzənnələri və faiz dərəcələrindəki mənfi dəyişikliklərə görə Şirkətin məruz qala biləcək açıq bazar mövqələri üzrə mümkün zərər məbləğlərinin məhdudlaşdırılması və azaldılmasından ibaətdir. İdarəetmə Komitəsi qəbul edilə bilən risklərin səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir. Bu limitlər Mərkəzi Bankın Açıq Valyuta Mövqeyi Limitlərinin Müəyyən Edilməsi və Tənzimlənməsi Qaydalarına uyğun olaraq müəyyən edilir. Şirkətin xarici valyuta üzrə açıq valyuta mövqeyi onun məcmu kapitalının 15 faizindən artıq olmamalıdır. Şirkətin hər hansı bir valyuta üzrə açıq valyuta mövqeyi Şirkətin məcmu kapitalının 10 faizindən, bütün xarici valyutalar üzrə isə 15 faizindən artıq olmamalıdır. Şirkət ehtiyac yarandıqda, Mərkəzi Bankın müəyyən etdiyi limitlərdən daha sərt limitlər müəyyən edə bilər.

Xarici valyuta riski. Şirkət Azərbaycan manatına qarşı xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar xarici valyuta riskinə məruz qalır. İdarəetmə Komitəsi hər bir valyuta üzrə və ümumilikdə risklərin səviyyəsi ilə əlaqədar günün sonuna, həmçinin bir gün ərzində limitlər müəyyən edir və bu limitlərə gündəlik nəzarət edir. Şirkət spekulyativ fəaliyyət və ya hecinq məqsədləri üçün hər hansı derivativ alətlərlə əməliyyat aparmır. Bu cür alətlər Azərbaycan Respublikasında geniş yayılmamışdır.

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2014			31 dekabr 2013		
	Monetar maliyyə aktivləri	Monetar maliyyə öhdəlikləri	Mövqe	Monetar maliyyə aktivləri	Monetar maliyyə öhdəlikləri	Mövqe
Azərbaycan manatı	16,163	(3,052)	13,111	13,134	(2,022)	11,112
ABŞ dolları	21,425	(21,679)	(254)	19,488	(19,187)	301
Cəmi	37,588	(24,731)	12,857	32,622	(21,209)	11,413

Yuxarıdakı ədvələ yalnız monetar aktivlər və öhdəliklər daxildir. Şirkət hesab edir ki, qeyri-monetar aktivlər üzrə investisiyalar əhəmiyyətli valyuta riskinin yaranmasına gətirib çıxarmır.

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Bütün digər dəyişənlərin sabit qalması şərtilə, hesabat dövrünün sonuna tətbiq edilən valyuta məzənnələrindəki mümkün dəyişikliklərin mənfəət və ya zərəmə, əlcə də kapitala təsiri aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2014	31 dekabr 2013
	Mənfəət və ya zərəmə təsir	Mənfəət və ya zərəmə təsir
ABŞ dollarının 30% möhkəmlənməsi (2013: 10%)	(76)	30
ABŞ dollarının 30% zəifləməsi (2013: 10%)	76	(30)

Valyuta məzənnələrindəki bu cür dəyişikliklərin Şirkətin mənfəət və ya zərərinə təsirdən başqa, kapitala hər hansı təsiri yoxdur. Yuxarıda qeyd edilən risklər yalnız Şirkətin funksional valyutasından fərqli valyutalarda ifadə olunan pul qalıqları üçün hesablanmışdır.

Şirkət həssaslıq təhlili apararkən aşağıdakı mülahizələri irəli sürür:

- Həssaslıq təhlili Şirkətin bu məlumatları növbəti dəfə təqdim edəcəyi dövrə qədər olan müddət ərzində baş verə biləcək bütün dəyişiklikləri əks etdirir. Məlumatların növbəti təqdim olunma dövrü adətən növbəti illik hesabat dövrü ilə üst-üstə düşür.
- Şirkət bütün mümkün dəyişikliklərin deyil, yalnız müvafiq risk dəyişəninin mümkün ola biləcək limitləri çərçivəsindəki dəyişikliklərin təsirini açıqlayır.

Faiz dərəcəsi riski. Şirkət bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsinin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar riskə məruz qalır. Bu cür dəyişikliklər nəticəsində faiz marjaları arta bilər, lakin faiz dərəcələri üzrə gözlənilməyən dəyişikliklər baş verdiyi təqdirdə faiz marjaları həmçinin azala və ya zərərin yaranmasına səbəb ola bilər. İdarəetmə Komitəsi faiz dərəcələrinin dəyişməsinin qəbul edilə bilən səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir.

Aşağıdakı cədvəldə Şirkətin cəmi maliyyə aktiv və öhdəlikləri müqavilə üzrə faiz dərəcələrinin dəyişməsi tarixlərinə və ya ödəmə müddətlərinə görə (bu tarixlərdən hansı daha tez baş verərsə) təsnifləşdirilir.

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-3 ay ərzində	3-12 ay ərzində	6-12 ay ərzində	1-5 il ərzində	5 ildən çox	Cəmi
31 dekabr 2014							
Cəmi maliyyə aktivləri	2,640	3,252	4,737	8,241	14,446	4,272	37,588
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	713	-	1,201	2,913	19,408	496	24,731
31 dekabr 2014-cü il tarixinə faiz dərəcələrinə xalis həssaslıq kəsiri							
	1,927	3,252	3,536	5,328	(4,962)	3,776	12,857
31 dekabr 2013							
Cəmi maliyyə aktivləri	2,895	3,750	6,089	6,795	11,184	1,909	32,622
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	239	392	5,317	5,416	8,647	1,198	21,209
31 dekabr 2013-cü il tarixinə faiz dərəcələrinə xalis həssaslıq kəsiri							
	2,656	3,358	772	1,379	2,537	711	11,413

Şirkət AZN ilə ifadə edilmiş dəyişkən faizli aktiv və ya öhdəliklərə malik olmadığına görə onun mənfəəti AZN üzrə faiz dərəcələrindəki dəyişikliklərə məruz qalmır.

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Şirkət öz maliyyə alətləri üzrə faiz dərəcələrinə nəzarət edir. Şirkətin baş rəhbərliyi tərəfindən təhlil edilmiş hesabatlara əsaslanan faiz dərəcələri aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>İllik %</i>	2014		2013	
	AZN	ABŞ dolları	AZN	ABŞ dolları
Aktivlər				
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	28	19	27	19
Öhdəliklər				
Müddətli borc öhdəlikləri	-	8	9	8
Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	-	6	-	-
Korporativ istiqrazlar	9	-	7	-
Avroistiqrazlar	-	9	-	-

Sair maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri üçün faiz hesablanmır.

Coğrafi risk konsentrasiyaları. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə Şirkətin maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin coğrafi konsentrasiya təhlili aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Azərbaycan Respublikası	İƏİT-yə üzv ölkələr	İƏİT-yə üzv olmayan ölkələr	Cəmi
Aktivlər				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,076	-	-	1,076
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	36,443	-	-	36,443
Sair maliyyə aktivləri	69	-	-	69
Cəmi maliyyə aktivləri	37,588	-	-	37,588
Öhdəliklər				
Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	392	-	-	392
Müddətli borc öhdəlikləri	-	17,301	-	17,301
Korporativ istiqrazlar	3,046	-	-	3,046
Avroistiqrazlar	-	-	3,986	3,986
Sair maliyyə öhdəlikləri	6	-	-	6
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	3,444	17,301	3,986	24,731
İlin sonuna xalis mövqe	34,144	(17,301)	(3,986)	12,857

Aktivlər və öhdəliklər adətən qarşı tərəfin fəaliyyət göstərdiyi ölkə üzrə təsnifləşdirilmişdir. Azərbaycanlı qarşı tərəflərin ofşor şirkətləri ilə aparılmış əməliyyatlar üzrə qalıqlar həmin qarşı tərəflər ilə qalıqlar kimi "Azərbaycan Respublikası" sütununda göstərilir. Kassa fiziki olaraq saxlanıldığı ölkə üzrə təsnifləşdirilmişdir.

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

31 dekabr 2013-cü il tarixinə Şirkətin maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin coğrafi konsentrasiya təhlili aşağıda göstərilir:

	Azərbaycan Respublikası	İƏİT-yə üzv ölkələr	İƏİT-yə üzv olmayan ölkələr	Cəmi
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>				
Aktivlər				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	889	-	-	889
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	31,730	-	-	31,730
Sair maliyyə aktivləri	3	-	-	3
Cəmi maliyyə aktivləri	32,622	-	-	32,622
Öhdəliklər				
Müddətli borc öhdəlikləri	-	19,183	-	19,183
Korporativ istiqrazlar	2,022	-	-	2,022
Sair maliyyə öhdəlikləri	4	-	-	4
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	2,026	19,183	-	21,209
İlin sonuna xalis mövqə	30,596	(19,183)	-	11,413

Digər risk konsentrasiyaları. Rəhbərlik verilmiş kreditlərin ümumi məbləği xalis aktivlərin 10%-dən yuxarı olan borcalanlar haqqında məlumatları əks etdirən hesabatlara əsasən kredit riski üzrə konsentrasiyaya nəzarət edir və bu cür məlumatları açıqlayır. 31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərinə Şirkətin əhəmiyyətli risk konsentrasiyaları olmamışdır.

Likvidlik riski. Likvidlik riski maliyyə öhdəliklərindən irəli gələn öhdəliklərin yerinə yetirilməsində Şirkətin çətinliklərlə üzləşəcəyi riskdir. Buraya faktiki olaraq ödəmə vaxtı çatmış maliyyə alətləri üzrə digər maliyyə öhdəliklərini yerinə yetirmək üçün kifayət qədər vəsaitlərin mövcud olması aiddir. Likvidlik riski aktivlər üzrə əməliyyatların yerinə yetirilmə müddətinin öhdəliklər üzrə əməliyyatların ödəmə müddətləri ilə uzlaşmadığı hallarda ortaya çıxır. Şirkətin Rəhbərliyinin fikrincə aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunluğu və/və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu maliyyə təşkilatlarının idarə olunması üçün əsas amillərdir.

Likvidlik risklərinin idarə edilməsi məqsədilə, Şirkət aktiv/öhdəliklərin idarə edilməsi prosesinin bir hissəsi kimi müştərilərin və bankların əməliyyatları üzrə gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə hər gün nəzarət edir. Onlar həmçinin öhdəlik bazasının diversifikasiya riski üzrə parametrlər müəyyən edir.

Bundan əlavə, beynəlxalq maliyyə institutları ilə Şirkət arasında bağlanmış kredit müqavilələrində minimum likvidlik tələbləri nəzərdə tutulur. Rəhbərlik 31 dekabr 2014-cü və 31 dekabr 2013-cü il tarixlərinə Şirkət tərəfindən həmin likvidlik tələblərinə riayət olunduğunu hesab edir. 14-cü Qeydə baxın.

Şirkətin likvidlik siyasəti aşağıdakıları özündə əks etdirir:

- Pul vəsaitləri hərəkətinin proqnozlaşdırılması və müxtəlif vaxt çərçivələrində likvidliyin təmin edilməsi üçün lazımi likvid aktivlərin səviyyəsinin saxlanması;
- Şirkətin strateji məqsədlərinə uyğun olan maliyyələşdirmə planının hazırlanması;
- Müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrinin saxlanması və bununla, Şirkətin yerli və xarici mənbələrdən borc almaq imkanlarının artırılması;
- Yüksək likvidli və yüksək keyfiyyətli aktivlərin saxlanması;
- Məhsul bazasının müəyyən vaxt çərçivəsində mövcud maliyyələşdirmə mənbələrinə uyğunlaşdırılması; və
- Müəyyən vaxt çərçivəsində aktiv və öhdəlik strukturunun davamlı monitorinqinin aparılması.

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Aşağıdakı cədvəllərdə potensial olaraq yarana biləcək faizlər də daxil olmaqla, Şirkətin öhdəliklərinin balans dəyəri balans tarixindən müqavilədə nəzərdə tutulan ödəmə tarixinədək qalan müddət üzrə qruplaşdırılır.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə maliyyə öhdəliklərinin diskont edilməmiş ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-3 ay ərzində	3-12 ay ərzində	6-12 ay ərzində	1-5 il ərzində	5 ildən çox	Cəmi
Öhdəliklər							
Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	392	-	-	-	-	-	392
Müddətli borc öhdəlikləri	362	-	1,565	3,265	14,226	512	19,930
Korporativ istiqrazlar	-	-	-	-	3,237	-	3,237
Avroistiqrazlar	-	-	-	-	4,236	-	4,236
Maliyyə öhdəlikləri üzrə cəmi potensial gələcək ödənişlər	754	-	1,565	3,265	21,699	512	27,795

31 dekabr 2013-cü il tarixinə maliyyə öhdəliklərinin diskont edilməmiş ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-3 ay ərzində	3-12 ay ərzində	6-12 ay ərzində	1-5 il ərzində	5 ildən çox	Cəmi
Öhdəliklər							
Müddətli borc öhdəlikləri	354	1,712	2,569	6,128	14,345	3,266	28,374
Sair maliyyə öhdəlikləri	4	-	-	-	-	-	4
Korporativ istiqrazlar	32	810	1,214	-	-	-	2,056
Maliyyə öhdəlikləri üzrə cəmi potensial gələcək ödənişlər	390	2,522	3,783	6,128	14,345	3,266	30,434

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Şirkət likvidliyin idarə edilməsi üçün yuxarıda göstərilən diskontlaşdırmanı nəzərə almadan öhdəliklərin ödəmə müddətləri üzrə yuxarıda göstərilən təhlilindən istifadə etmir. Bunun əvəzində, Şirkət aşağıda göstəriləyi kimi gözlənilən ödəmə müddətlərinə və likvidlik çatışmazlığına nəzarət edir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-3 ay ərzində	3-12 ay ərzində	6-12 ay ərzində	1-5 il ərzində	5 ildən çox	Cəmi
31 dekabr 2014							
Maliyyə aktivləri	2,640	3,252	4,737	8,241	14,446	4,272	37,588
Maliyyə öhdəlikləri	713	-	1,201	2,913	19,408	496	24,731
Gözlənilən ödəmə müddətlərinə görə xalis likvidlik kəsiri	1,927	3,252	3,536	5,328	(4,962)	3,776	12,857
31 dekabr 2013							
Maliyyə aktivləri	2,895	3,750	6,089	6,795	11,184	1,909	32,622
Maliyyə öhdəlikləri	239	392	5,317	5,416	8,647	1,198	21,209
Gözlənilən ödəmə müddətlərinə görə xalis likvidlik kəsiri	2,556	3,358	772	1,379	2,537	711	11,413

Rəhbərliyin fikrincə aktiv və öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunluğu və/və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu Şirkətin likvidlik riskinin idarə olunması üçün əsas amillərdir. Ümumiyyətlə, maliyyə təşkilatlarında bu göstəricilərə tam uyğunluq təmin edilmir. Belə ki, əməliyyatlar çox zaman qeyri-müəyyən müddətə aparılır və fərqli xarakterli daşıyır. Bu göstəricilər üzrə uyğunsuzluq potensial olaraq gəlirliliyi artırır, lakin eyni zamanda zərərin baş vermə riskini yüksəldə bilər. Aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətləri, eləcə də ödəmə müddətləri tamamlandıqdan sonra faiz hesablanan öhdəliklərin münasib dəyərlə əvəz edilməsi imkanı, Şirkətin likvidliyinin və faiz dərəcələri və mübadilə məzənnələrinin dəyişəcəyi halda onun risklərinin qiymətləndirilməsi üçün əsas amillər hesab olunur.

Rəhbərlik hesab edir ki, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən maliyyə institutları üçün mövcud olan əlverişli makroiqtisadi şərait, pul vəsaitləri üzrə müsbət daxilolmalar, əməliyyatların gəlirliliyi və tələb olunduqda mövcud maliyyə resurslarından istifadə likvidlik risklərini əhəmiyyətli dərəcədə azaldır.

24 Kapitalın İdarə Olunması

Kapitalın idarə olunmasında məqsəd Şirkətin fəaliyyətinin fasiləsizliyini və kifayət qədər kapital bazasının saxlanılmasını təmin etməkdir.

31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixinə Şirkət kredit müqavilələri üzrə xüsusi maliyyə şərtlərində nəzərdə tutulan kapitalın adekvatlığı tələblərinə riayət etmişdir.

31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərinə idarə olunan kapitalın həcmi müvafiq olaraq 37,630 min AZN və 32,739 min AZN təşkil etmişdir.

25 Maliyyə Aktivləri və Maliyyə Öhdəliklərinin Əvəzləşdirilməsi

Şirkət BHMS-ə uyğun olaraq əvəzləşdirilmiş və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmiş maliyyə aktivləri və ya öhdəliklərinə malik deyil. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə hüquqi qüvvəyə malik əvəzləşdirmə haqqında əsas razılaşmalar və oxşar müqavilələr çərçivəsində əvəzləşdirilən maliyyə alətləri aşağıda göstərilir:

	Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda göstərilən əvəzləşdirmədən sonrakı xalis məbləğ	Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda göstərilən əvəzləşdirmə haqqında əsas razılaşmalar və oxşar müqavilələrin təsirinə məruz qalan məbləğlər: maliyyə alətləri	Xalis risk məbləği
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	(a)	(b)	(c) = (a) – (b)
31 dekabr 2014			
Maliyyə aktivləri			
Müştərilərə verilmiş kreditlər	36,443	17,193	19,250
Maliyyə öhdəlikləri			
Müddətli borc öhdəlikləri	17,301	17,193	108

31 dekabr 2013-cü il tarixinə hüquqi qüvvəyə malik əvəzləşdirmə haqqında əsas razılaşmalar və oxşar müqavilələr çərçivəsində əvəzləşdirilən maliyyə alətləri aşağıda göstərilir:

	Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda göstərilən əvəzləşdirmədən sonrakı xalis məbləğ	Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda göstərilən əvəzləşdirmə haqqında əsas razılaşmalar və oxşar müqavilələrin təsirinə məruz qalan məbləğlər: maliyyə alətləri	Xalis risk məbləği
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	(a)	(b)	(c) = (a) – (b)
31 dekabr 2013			
Maliyyə aktivləri			
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31,730	19,183	12,547
Maliyyə öhdəlikləri			
Müddətli borc öhdəlikləri	19,183	19,183	-

26 Şərti Öhdəliklər

Məhkəmə prosesləri. Adi fəaliyyət gedişində vaxtaşırı olaraq Şirkətə qarşı irəli sürülə biləcək iddialarla əlaqədar, Şirkətin Rəhbərliyi öz təxminlərinə, eləcə də daxili və kənar peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı heç bəhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və müvafiq olaraq hazırkı maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Vergi qanunvericiliyi. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Şirkətin əməliyyatları və fəaliyyəti ilə bağlı vergi qanunvericiliyinə dair rəhbərliyin mövqeləri müvafiq vergi orqanları tərəfindən sual altına qoyula bilər.

Azərbaycan Respublikasında cərəyan edən son hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyi şərh edərkən və vergilərin məbləğini müəyyən edərkən daha sərt mövqe nümayiş etdirə bilər və keçmişdə etiraz edilməyən əməliyyat və fəaliyyətlərə yenidən baxıla bilər. Bunun nəticəsində, Şirkətə qarşı böyük məbləğdə əlavə vergilər, cərimələr və faizlər hesablanıla bilər. Vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyəti yoxlanıla bilər. Müəyyən hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

Kapital məsrəfləri ilə bağlı öhdəliklər. 31 dekabr 2014-cü il tarixində mühasibat proqramının quraşdırılması ilə əlaqədar olaraq Şirkətin xarici İT şirkəti qarşısında 18 min AZN (2013: 60 min AZN) məbləğində kapital məsrəfləri ilə bağlı öhdəlikləri olmuşdur. 31 dekabr 2014-cü və 31 dekabr 2013-cü il tarixlərinə Şirkətin həmin kapital məsrəfləri ilə bağlı öhdəliklər üzrə müvafiq olaraq 49 min AZN və 6 min AZN məbləğində avans qalığı olmuşdur. (Qeyd 11).

Şirkət artıq bu öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün lazımi resurslar ayırmışdır. Rəhbərlik hesab edir ki, bu öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün gələcək dövrlərin xalis gəlirləri və digər maliyyə vəsaitləri kifayət edəcəkdir.

Əməliyyat lizinqi ilə bağlı öhdəliklər. Şirkət lizinq alan kimi çıxış etdikdə, ləğv oluna bilməyən əməliyyat lizinqi üzrə gələcək ödənişlərin minimal hissəsi aşağıdakı kimidir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
1 ildən az	31	31
Cəmi əməliyyat lizinqi ilə bağlı öhdəliklər	31	31

Xüsusi maliyyə şərtlərinə riayət olunması. Şirkət əsasən borc öhdəlikləri üzrə müqavilələrdə nəzərdə tutulan xüsusi maliyyə şərtlərinə riayət etmək məcburiyyətindədir. Bu cür xüsusi maliyyə şərtlərinə riayət edilməməsi Şirkət üçün mənfəətli nəticələrə, o cümlədən borc öhdəlikləri ilə əlaqədar xərclərin artmasına və mövcud kreditlərin qaytarılması müddətinin dəyişməsinə gətirib çıxara bilər. 31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərinə və həmin tarixlərdə tamamlanan illər ərzində bütün vaxtlarda Şirkət bütün xüsusi maliyyə şərtlərinə riayət etmişdir.

27 Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri

Ədalətli dəyər məcburi satış və ya ləğv etmə halları istisna olmaqla, maraqlı və yaxşı məlumatlandırılmış tərəflər arasında cari əməliyyat zamanı maliyyə alətinin mübadilə edilə bildiyi məbləği əks etdirir və ən yaxşı olaraq fəal bazar qiyməti ilə təsdiqlənir.

Maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri Şirkət tərəfindən mövcud bazar məlumatlarından (əgər mövcud olarsa) və müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etmək ilə müəyyən edilmişdir. Lakin, təxmin edilən ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi üçün bazar məlumatlarını şərh edərkən peşəkar mülahizələr irəli sürmək tələb edilir. Azərbaycan Respublikasında inkişaf etməkdə olan bazar iqtisadiyyatına xas xüsusiyyətlər müşahidə olunmaqdadır, lakin iqtisadi şərtlər maliyyə bazarlarında aktivliyin həcmi məhdudlaşdırmaqda davam edir. Bazar qiymətləri köhnəlmiş ola bilər və ya aşağı qiymətlərlə satışın dəyərini əks etdirə bilər və bu səbəbdən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini əks etdirməyə bilər. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən edərkən Rəhbərlik bütün mövcud bazar məlumatlarından istifadə edir.

27 Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri (davamı)

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri təxminən onların cari ədalətli dəyərinə bərabər olan amortizasiya edilmiş dəyərlə əks etdirilir.

Amortizasiya edilmiş əyerdə qeydə alınan kreditlər və debitor borcları. Azərbaycanda faiz dərəcələrinin uzun müddət sabit olmasına görə dəyişkən faizli maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri onların balans dəyərində bərabərdir. Sabit faiz ərəcəli maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri analoji kredit riskinə və ödəmə müddətinə malik olan yeni alətlər üçün mövcud faiz dərəcələrini tətbiq etməklə diskont edilmiş gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti metoduna əsaslanır. İstifadə edilmiş diskont dərəcələri kontragentin valyuta, maliyyə alətinin ödəmə müddəti və kredit riskindən asılıdır. Bu ərəcələrin təhlili aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
<i>Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar – Qeyd 8</i>		
İstehlak kreditləri	illik 23%	illik 22%
İpoteka kreditləri	illik 17%	illik 17%
Ticarət kreditləri	illik 30%	illik 23%
Kənd təsərrüfatı kreditləri	illik 32%	illik 33%
İstehsal kreditləri	illik 23%	illik 23%
Xidmət kreditləri	illik 21%	illik 21%

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların təxmin edilən ədalətli dəyəri haqqında məlumat üçün 8-ci Qeydə baxın.

Amortizasiya edilmiş əyerdə qeydə alınan öhdəliklər. Bazar qiymətləri mövcud olmayan sabit faiz dərəcəli və müəyyən edilmiş ödəmə müddətinə malik olan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri analoji kredit riskinə və yerdə qalan ödəmə müddətinə malik yeni alətlər üçün faiz dərəcələrini tətbiq etməklə diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsaslanır. Tələb edildikdə və ya əvvəlcədən bildiriş təqdim edilməklə ödənilən öhdəliklərin (“tələb edilənədək ödənilən öhdəliklər”) ədalətli dəyəri, öhdəliklərin ödənilməsinin tələb edildiyi gündən başlayaraq diskont edilmiş tələb edildikdə ödənilən məbləğ kimi hesablanır. Müddətli borc öhdəliklərinin balans dəyəri haqqında məlumat üçün 13-cü Qeydə baxın.

İstiqrazların ədalətli dəyəri kotirovka olunan qiymətlərə əsas ən müəyyən edilir. Müəyyən edilmiş ödəmə müddətlərinə malik olan sabit faizli maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri analoji kredit risklərinə və yerdə qalan ödəmə müddətlərinə malik yeni alətlər üçün faiz dərəcələrini tətbiq etməklə diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsasən hesablanır.

Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi nəticələri aşağıda göstərilədiyi kimi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrinə görə təhlil edilir: (i) 1-ci səviyyəyə oxşar aktiv və öhdəliklər üçün fəal bazarlarda kotirovka olunan qiymətlərlə qiymətləndirmələr (təshih edilməmiş) (ii) 2 -ci səviyyəyə aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (yəni, qiymətlər) və ya dolayısı ilə (yəni, qiymətlərdən yaranan) müşahidə edilə bilən ilkin əhəmiyyətli məlumatların istifadə edildiyi qiymətləndirmə üsulları vasitəsilə əldə edilən qiymətləndirmələr və (iii) 3-cü səviyyəyə müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan qiymətləndirmələr (müşahidə edilməyən ilkin məlumatlar) daxildir. Maliyyə alətlərini ədalətli dəyərlə qiymətləndirmə iyerarxiyalarına bölmək üçün rəhbərlik peşəkar mülahizələr irəli sürür. Ədalətli dəyərlə qiymətləndirmə üçün əhəmiyyətli dərəcədə düzəlişlər tələb edən müşahidə edilə bilən məlumatlardan istifadə edildikdə, bu qiymətləndirmə 3-cü Səviyyəyə aid edilir. İstifadə edilən məlumatların əhəmiyyətliyi bütövlükdə ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi ilə ölçülür.

27 Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri (davamı)

Ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməyən, lakin ədalətli dəyəri açıqlanan aktiv və öhdəliklər

Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrinə görə ədalətli dəyərin təhlili və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməyən aktivlərin balans dəyəri aşağıda göstərilir:

	31 dekabr 2014				31 dekabr 2013			
	1-ci Səviyyə üzrə ədalətli dəyər	2-ci Səviyyə üzrə ədalətli dəyər	3-cü Səviyyə üzrə ədalətli dəyər	Balans dəyəri	1-ci Səviyyə üzrə ədalətli dəyər	2-ci Səviyyə üzrə ədalətli dəyər	3-cü Səviyyə üzrə ədalətli dəyər	Balans dəyəri
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>								
Maliyyə aktivləri								
- Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	-	36,443	-	36,443	-	31,730	-	31,730
- Sair maliyyə aktivləri		69		69		3		3
- Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,076	-	-	1,076	889	-	-	889
Qeyri-maliyyə aktivləri								
- İlkin dəyərlə qeydə alınan investisiya mülkiyyəti	-	-	-	-	-	100	-	100
CƏMİ	1,076	36,512	-	37,588	889	31,833	-	32,722

Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrinə görə ədalətli dəyərin təhlili və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməyən öhdəliklərin balans dəyəri aşağıda göstərilir:

	31 dekabr 2014				31 dekabr 2013			
	1-ci Səviyyə üzrə ədalətli dəyər	2-ci Səviyyə üzrə ədalətli dəyər	3-cü Səviyyə üzrə ədalətli dəyər	Balans dəyəri	1-ci Səviyyə üzrə ədalətli dəyər	2-ci Səviyyə üzrə ədalətli dəyər	3-cü Səviyyə üzrə ədalətli dəyər	Balans dəyəri
<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>								
Maliyyə öhdəlikləri								
- Müddətli borc öhdəlikləri	-	17,301	-	17,301	-	19,183	-	19,183
- Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	-	392	-	392	-	-	-	-
- Korporativ istiqrazlar	3,046	-	-	3,046	2,022	-	-	2,022
- Avroistiqrazlar	3,986	-	-	3,986	-	-	-	-
- Sair maliyyə öhdəlikləri	-	6	-	6	-	4	-	4
CƏMİ	7,032	17,699	-	24,731	2,022	19,187	-	21,209

28 Maliyyə Alətlərinin Qiymətləndirmə Kateqoriyaları üzrə Təqdim Edilməsi

BMS 39, *Maliyyə Alətləri: Tanınması və Qiymətləndirilməsi* Standartına uyğun olaraq Şirkət maliyyə aktivlərini aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirir: (a) kreditlər və debitor borcları; (b) satıla bilən maliyyə aktivləri; (c) ödəniş tarixinədək saxlanılan maliyyə aktivləri və (d) mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilən maliyyə aktivləri ("MZƏD"). "Mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilən maliyyə aktivləri" kateqoriyası iki alt-kateqoriyaya bölünür: (i) ilkin tanınma zamanı bu kateqoriyaya aid edilmiş aktivlər və (ii) ticarət üçün maliyyə aktivləri.

Bütün maliyyə aktivləri "kreditlər və debitor borcları" kateqoriyasına təsnifləşdirilir.

Bütün maliyyə öhdəlikləri amortizasiya edilmiş dəyərlə əks etdirilir.

29 Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar birbaşa və ya dolaylı yolla bir və ya bir neçə qrupun nəzarəti altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət edə bilsin və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər ilə hər hansı mümkün münasibətlər nəzərdən keçirilərkən, həmin münasibətlərin mahiyyətinin onların hüquqi formasından üstünlüyü prinsipi tətbiq olunur.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıdakı kimidir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Baş rəhbərlik
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların ümumi məbləği	71
Avroistiqrazlar (müqavilə üzrə illik faiz dərəcəsi: 9%)	86

2014-cü il üzrə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlardan yaranan gəlir və xərclər aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Baş rəhbərlik
Faiz gəlirləri	7
Faiz xərcləri	2
İnzibati və sair əməliyyat xərcləri	15
İl ərzində əlaqəli tərəflərə verilmiş kreditlərin məbləği	78
İl ərzində əlaqəli tərəflərin ödədiyi kreditlərin məbləği	31

31 dekabr 2013-cü il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıdakı kimidir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Baş rəhbərlik
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların ümumi məbləği	24
Avroistiqrazlar (müqavilə üzrə illik faiz dərəcəsi: 9%)	-

2013-cü il üzrə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlardan yaranan gəlir və xərclər aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan Manatı ilə</i>	Baş rəhbərlik
Faiz gəlirləri	4
Faiz xərcləri	-
İnzibati və sair əməliyyat xərcləri	458
İl ərzində əlaqəli tərəflərə verilmiş kreditlərin məbləği	-

31 dekabr 2014-cü il tarixində tamamlanan il ərzində rəhbər işçilərə (idare heyətinin üzvlərinə) ödənişlər 373 min AZN məbləğində (2013: 441 min AZN) əmək haqqı və 90 min AZN məbləğində (2013: 96 min AZN) bonuslardan ibarət olmuşdur.

30 Hesabat Dövründən Sonra Baş Vermiş Hadisələr

21 fevral 2015-ci il tarixində başlayaraq ABŞ dollarının Azərbaycan Manatına qarşı rəsmi valyuta məzənnəsi 1.05 AZN təşkil etmişdir ki, bu da həmin tarixə qədər müəyyən edilmiş məzənnədən 33.86% çox olmuşdur. Şirkət xarici valyuta məzənnəsindəki dəyişiklik nəticəsində 55 min AZN məbləğində xalis gəlir əldə etmişdir.